

Försvarsmaktens budgetunderlag för 2026

1. UTGÅNGSPUNKTER	2
1.1. PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR	2
1.2. ERFARENHETER FRÅN VERKSAMHETSÅRET 2024.....	4
2. FÖRSLAG TILL VERKSAMHET	5
2.1. NYTTJANDE AV MILITÄR FÖRMÅGA.....	7
2.2. VIDMAKTHÅLLANDE OCH UPPBYGGNAD AV MILITÄR FÖRMÅGA	9
2.3. UTVECKLING AV MILITÄR FÖRMÅGA	31
2.4. TOTALFÖRSVAR OCH NATIONELLA SAMARBETEN	33
2.5. ÖVRIG VERKSAMHET	34
3. FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR UPPBYGGNAD AV FÖRMÅGA	34
3.1. PERSONALFÖRSÖRJNING	34
3.2. MATERIELFÖRSÖRJNING	37
3.3. INFRASTRUKTURFÖRSÖRJNING	39
3.4. PÅVERKAN PÅ SAMHÄLLET.....	43
4. OPERATIV FÖRMÅGA	44
5. FÖRSLAG TILL FINANSIERING	44
5.1. UTGÅNGSPUNKTER	44
5.2. FÖRSLAG PÅ ANSLAGSFINANSIERING.....	46
5.3. ÖVERVÄGANDEN KRING ANSLAGSFÖRDELNING	47
5.4. AVGIFTER OCH ANDRA INKOMSTER	50
5.5. ÖVRIG FINANSIELL STYRNING	51
6. FÖRSLAG TILL FÖRÄNDRAD STYRNING	56
6.1. FINANSIELLA VILLKOR FÖR TILLVÄXTBASERAD STYRNING.....	56
6.2. SNABBSPÅR FÖR VISSA INVESTERINGAR	57
6.3. INFRASTRUKTUR FÖR TOTALFÖRSVARETS BEHOV	58
6.4. MEDFINANSIERING	61
6.5. FORMER FÖR STATLIGT ÅTAGANDE.....	63
6.6. DEFINITION AV FÖRSVARSMAKTENS INVESTERINGAR	64
6.7. ÖVERSYN AV ANSLAGSSTRUKTUR	65
6.8. GRUNDORGANISATIONEN	66
7. RISKER OCH OSÄKERHETER	67
7.1. RISKER AVSEENDE FÖRSÖRJNING.....	67
7.2. FINANSIELLA RISKER	68

1. Utgångspunkter

Med Sveriges inträde som allierad i Nato ändras den militärstrategiska kontexten. Efter att ha förlitat oss på egen förmåga och bilaterala, icke bindande avtal med andra nationer, har Sverige nu anslutit sig till det Nordatlantiska fördraget där artiklarna tre och fem utgör grunden för Sveriges och alliansens säkerhet.

Natos strategiska koncept från 2022 slår fast att alliansens tre huvuduppgifter är avskräckning och försvar, civil och militär krishantering och förebyggande av kriser, samt säkerhetssamarbete. Konceptet omfattar Natos 360-gradersansats, det vill säga alliansens beredskap att hantera hot och utmaningar i alla riktningar inom domänerna mark, sjö, luft, cyber och rymd.

Planeringen i Försvarmaktens budgetunderlag för 2026 syftar till att upprätthålla och utveckla operativ förmåga för att över tid och tillsammans med allierade, kunna lösa den dimensionerande uppgiften att försvara Sverige och allierade stater mot ett väpnat angrepp med utgångspunkt i det kollektiva försvaret inom Nato. Tillsammans med övriga försvarsmyndigheter och aktörer inom det civila samhället planerar Försvarmakten för en effektiv och koordinerad förmågetillväxt. Myndigheten prioriterar krigsförbandens förmågeutveckling där krigs- och grundorganisationens behov är styrande för planeringen och en balans mellan personal, materiel, infrastruktur, utbildning och övningsverksamhet eftersträvas.

För att förebygga krig ska Försvarmakten ha förmåga att verka avskräckande mot den som avser utöva påtryckningar mot Sverige eller allierade. Sverige är en del av alliansens samlade avskräckning och försvar, inklusive den nukleära, och deltar med konventionella förmågor i alliansens avskräckning. Avskräckning åstadkoms genom aktivt deltagande i Natos framskjutna styrkor och aktiviteter samt genom en trovärdig egen krigföringsförmåga som kommuniceras och bidrar till en stärkt försvarsvilja. Därför fortsätter Försvarmakten att utveckla krigsorganisationen och genomföra övningar, operationer, anpassning av beredskap och beredskapsoperationer såväl som kontinuerlig övervakning inom samtliga domäner samt samarbete med andra myndigheter, övriga delar av totalförsvaret och allierade.

1.1. Planeringsförutsättningar

Den 26 april 2024 lämnade Försvarsberedningen förslag på bl.a. förändrade uppgifter för det militära och civila försvaret samt ekonomiska tillskott.¹ Med utgångspunkt i Försvarsberedningens förslag gav regeringen Försvarmakten i uppdrag att inkomma med ett nytt budgetunderlag för 2025.² Av regeringens

¹ Stärkt försvarsförmåga – Sverige som allierad, Ds 2024:6, 2024-04-26.

² Uppdrag till Försvarmakten att inkomma med ett nytt budgetunderlag för 2025, Fö2023/00917 (delvis), 2024-05-06.

uppdrag framgick att myndighetens underlag särskilt skulle beakta vissa utpekade åtgärder, bl.a. färdigställande av fyra brigader samt anskaffning av luftvärnsförmåga och beredskapsvaror. Försvarsmakten redovisade det nya budgetunderlaget för 2025 den 5 juni 2024.³

Regeringen överlämnade den 14 oktober 2024 totalförsvarspropositionen till riksdagen.⁴ Tillsammans med riksdagens beslut om svenskt bidrag till Natos avskräckning och försvar under 2025 och budgetpropositionen för 2025 innebär det att betydande förändringar i inriktning och finansiering av säkerhets- och försvarspolitikerna har trätt i kraft från och med 1 januari 2025.^{5,6}

I linje med riksdagens beslut fattade regeringen, den 19 december 2024, beslut om inriktningar för myndigheter med uppgifter inom totalförsvaret, en ny förordning med instruktion för Försvarsmakten och regleringsbrev för 2025.⁷ För Försvarsmakten innebär det att utgångspunkten för budgetunderlaget för 2026 utgörs av ny politisk inriktning kring vad som ska åstadkommas samt en långsiktig inriktning kring finansiering av verksamhet och investeringar. Detta möjliggör för myndigheten att kunna ingå de långsiktiga åtaganden som krävs för det militära försvarets förmågetillväxt.

Inom ramen för Natos förmågeplaneringsprocess pågår arbete med att fastställa förmågemål för samtliga allierade.⁸ Natos nya förmågemål för Sveriges militära försvar beslutas under 2025. I avvaktan på detta har Sverige sedan 2023 tilldelats interimistiska förmågemål⁹ som delvis omhändertas i detta budgetunderlag.

De första stegen i Natos förmågeprocess innebär att en politisk inriktning för kommande förmågemål fastställdes 2023 samt att beslut om alliansens sammanlagda förmågebehov fastställdes i början av 2024.¹⁰ Försvarsmakten kan konstatera att denna politiska inriktning innebär ambitionsökningar. Även för Sveriges del bedöms kommande förmågemål ha en högre ambition än de interimistiska. Detta kan komma att påverka den fortsatta förmågeutvecklingen av Försvarsmaktens krigsorganisation.

Med utgångspunkt i krigsorganisationens aktuella status, Natos regionala planering samt nationella behov behöver Sverige fortsatt bereda i vilken takt och omfattning kommande förmågemål kan och bör tillgodoses. Försvarsmakten har

³ Försvarsmaktens nya budgetunderlag för 2025, FM2023-24770:26, 2024-06-05.

⁴ Totalförsvaret 2025–2030, prop. 2024/25:34, 2024-10-14.

⁵ Svenskt bidrag till Natos avskräckning och försvar under 2025, prop. 2024/25:22, 2024-10-03.

⁶ Budgetpropositionen för 2025, prop. 2024/25:1.

⁷ Inriktning för militärt försvar 2025–2030, Fö2024/02054 (delvis), 2024-12-19 ; Förordning (2024:1333) med instruktion för Försvarsmakten, 2024-12-19; Regleringsbrev för budgetåret 2025 avseende Försvarsmakten, Fö2023/01262 m.fl., 2024-12-19.

⁸ Nato Defence Planning Process (NDPP) syftar till att koordinera allierades nationella förmågeutvecklingsprocesser mot en gemensam inriktning.

⁹ *Special NATO Defence Planning Capability Review 2023 and NATO Interim Capability Target. 2023 for Finland and Sweden*, FM2022-19460:14, 2023-03-16.

¹⁰ Minimum Capability Requirements (MCR).

beredskap för att analysera och lämna rekommendationer till regeringen under 2025. I likhet med vad regeringen bedömt i totalförsvarspropositionen är Försvarsmakten av uppfattningen att detta kan föranleda behov av att justera den försvarspolitiska inriktningen.

1.2. Erfarenheter från verksamhetsåret 2024

Det första året som allierad var slutet på början i Sveriges integrationsprocess i Nato. Ett omfattande arbete bedrevs inför anslutningen och intensiteten var fortsatt hög under återstoden av 2024, vilket gör att Försvarsmakten har nått långt på kort tid. Försvarsmaktens huvuduppgift är nu att försvara Sverige och allierade stater mot ett väpnat angrepp med utgångspunkt i det kollektiva försvaret.

2024 präglades av det mycket allvarliga säkerhetsläget och en utmanande omvärldsutveckling. Försvarsmaktens medarbetare har genom nationella operationer och aktiviteter hävdad Sveriges suveränitet, territoriella integritet och intressen. Försvarsmaktens tillgängliga resurser bidrog till stabilitet och minskade spänningar i Sveriges geografiska närområde.

Försvarsmakten påvisade tidigt under 2024 Sveriges förmåga att möta allierades förväntningar och var från första stund en aktiv del av Natos gemensamma försvar och sammanhållning, exempelvis med luftrumsövervakning i samband med toppmötet i Washington inom *Atlantic Shield* och förstärkt kontroll av luftrummet längs alliansens östra flank i *Brilliant Vanguard*. Under året anpassades och integrerades nationella operativa planer till Natos operationsplanering. Nationella övningar och aktiviteter, tillsammans med internationella partner samt egna beredskapskontroller, genomfördes utifrån grundoperationens målsättningar.

Försvarsmakten anmälde för Sveriges räkning förband till Natos styrkeregister och vidtog förberedelser för att kunna bidra till Natos gemensamma koncept för avskräckning och försvar i det euroatlantiska området. Under 2024 förmågevärderades och certifierades förband för Natos incidentberedskap, för att kunna ingå i Natos stående marina styrkor och för insats inom ramen för Natos *Forward Land Forces* i Lettland - ett förband som sedan ställdes under Nato-befäl i februari 2025. Sveriges förmåga till värdlandsstöd utvecklades och internationella övningar på svenskt territorium genomfördes i syfte att stärka förmåga och interoperabilitet. Dessa övningar och aktiviteter fokuserades till Nordkalotten, Östersjöregionen och Västerhavet.

Planerad verksamhet, uppkomna operationer på grund av säkerhetsläget samt förmågetillväxt pågick kontinuerligt under 2024. Att flexibelt kunna växla mellan nationella operationer, aktiviteter och övningar var ett viktigt verktyg. Begränsningar i tillgänglighet på personal och materiel ställde krav på prioritering av resurser, men genomförd övningsverksamhet, genomförda operationer och övriga aktiviteter har bidragit med viktiga erfarenheter till fortsatt krigsförbandsutveckling.

Antalet anställda, både civila och militära, ökade under året även om det fortsatt var svårt att rekrytera vissa kompetenser inom exempelvis it, logistik och teknik. Antalet som under 2024 sökte till militära utbildningar fortsatte öka jämfört med tidigare år och drygt 7 300 värnpliktiga påbörjade grundutbildningen. Till det kommer det stora antalet ansökningar till Hemvärnet, vilket var ungefär dubbelt så många som ett normalår.

Jämfört med föregående år ökade både Försvarsmaktens förvärv av mark via Fortifikationsverket och anskaffning av materiel. Markförvärven genomfördes för att utöka förrådskapacitet och omhänderta genomförd materielanskaffning. Förutsättningarna för leveranser av materiel påverkades av det säkerhetspolitiska läget och kriget i Ukraina, vilket ledde till ökad efterfrågan på försvarsmateriel och utmaningar med långa ledtider. Trots det har omfattande leveranser av materiel skett under året. Satsningar på återanskaffning och lageruppbyggnad av reservdelar bidrog till att skapa ökad tillgänglighet hos materielen. I augusti 2024 sköts Försvarsmaktens första satellit upp som en prov- och försökssatellit för kommunikation och ett steg i förmågeutvecklingen inom rymddomänen.

Under året har Försvarsmakten fortsatt att stödja Ukraina med ett flertal stödpaket omfattande materielsystem men även kontinuerliga leveranser av reservdelar och utbytesenheter genom den etablerade försörjningslösningen för överlåtna materielsystem till Ukraina. Materielstödet genomfördes i form av omfattande logistikoperationer där samtliga försvarsgrenar var delaktiga. Därutöver inkluderade stödet även fondutbetalningar, utbildning i form av instruktörer som genomförde militär grundutbildning av ukrainska medborgare, marin befattningsutbildning samt sjukvårds- och infanteriutbildning och utbildning av ukrainska minröjningssoldater. Försvarsmakten har även haft stabsofficerare och förbindelseofficerare vid olika multinationella staber och vid ukrainska generalstabens logistikkommando.

Sammanfattningsvis har Försvarsmakten i allt väsentligt utvecklats och vidmakthållit krigsorganisationen enligt plan. 2024, det sista året i förutvarande försvarsbeslutsperiod, lägger grunden för den fortsatta utvecklingen av krigsorganisationen enligt det försvarsbeslut och det orderläge som gäller från och med 1 januari 2025. Det har varit, och kommer fortsätta vara, en utmaning att förmågetillväxten kan ske med balans mellan försörjning av personal, materiel, infrastruktur och pågående verksamhet.

2. Förslag till verksamhet

Myndigheterna i det militära försvaret ska bidra till att uppnå det av riksdagen beslutade målet för det militära försvaret.¹¹ Regeringen förtydligar att detta innebär att: det militära försvaret ska ha förmåga att försvara Sverige mot väpnat angrepp, hävda Sveriges territoriella integritet, värna rättigheter och nationella

¹¹ Prop. 2024/25:34, bet. 2024/25:FöU2, rskr. 2024/25:114

intressen utanför svenskt territorium i enlighet med internationell rätt, inom ramen för Natos kollektiva försvar och uppgifter i övrigt, uppfylla Sveriges åtaganden som medlem i Nato, främja vår säkerhet samt förebygga och hantera konflikter och krig genom att i fredstid genomföra operationer på vårt eget territorium och i närområdet, delta i internationella fredsfrämjande insatser, samt skydda samhället och dess funktionalitet genom att med befintlig förmåga och resurser bistå övriga samhället såväl i fred som vid höjd beredskap.¹²

Försvarsmakten vidareutvecklar därför förmåga att snabbt kunna möta ett väpnat angrepp mot Sverige eller allierade i syfte att begränsa angreppets verkan och skapa handlingsfrihet för alliansens fortsatta åtgärder. Försvarsmakten ska, vid ett väpnat angrepp, ha förmåga att genomföra försvarsoperationer på svenskt och allierades territorium inom ramen för Natos kollektiva försvar. Försvarsmakten planerar för att enskilt kunna genomföra operationer med flera stridskrafter, men också kunna ingå i multinationella operationer där svenska och allierade förband samordnas i en gemensam operationsplan.

Försvarsinnovation ingår som en för Försvarsmakten strategisk förmåga för att snabbare och bättre än motståndaren kunna lösa militära och försvarsrelaterade problem över tid. En effektiv materielförsörjning präglas av innovation och omställningsförmåga och beaktar ny forskning och teknikutveckling. Myndigheten arbetar för att innovationer ska omhändertas i planeringen för att nyttiggöras i krigsförbandens verksamhet.

Nedanstående förslag till verksamhet syftar till att genomföra dessa uppdrag under försvarsbeslutsperioden och möjliggöra fortsatt vidareutveckling av krigsorganisationen och förmågor bortom 2030. Sveriges nya förmågemål (*Capability Targets*) inom ramen för Natomedlemskapet fastställs under 2025. Underbilaga 1.11 redovisar hur de preliminära förmågemålen förhåller sig till Försvarsmaktens nuvarande planering.

Försörjning av Försvarsmakten omfattar både förmågeframdrivning och förmågenyttjande. Försörjning av Försvarsmakten inbegriper begreppet *Sustainment*¹³ vilket inom Nato syftar till förmågan att långsiktigt stödja militära förband så att de ska kunna genomföra operationer effektivt.¹⁴

Sveriges geografiska läge innebär att eget territorium ska kunna utgöra ett bas- och transiteringsområde för alliansens styrkeuppbyggnad. Försvarsmakten ska därmed kunna skydda dessa och kunna sätta upp ett robust logistknätverk. Detta förutsätter ett starkt totalförsvar som är utformat och dimensionerat för krig där

¹² Försvarsdepartement. Inriktning för militärt försvar 2025-2030. Fö2024/02054 (delvis), I:16. 2024-12-19

¹³ AJP-4 *Allied joint doctrine for sustainment of operations*.

¹⁴ Försörjning (sustainment) innebär att säkerställa både tillgänglighet och uthållighet. De stödjande verksamheterna för att uppnå detta inom Försvarsmakten omfattar personalförsörjning, materielförsörjning, logistikförsörjning, försvarsmedicin, infrastrukturförsörjning/ingenjörsförmåga, upphandling av varor och tjänster samt finansiering.

infrastruktur, samhällsfunktioner och förnödenhetsförsörjning så långt som möjligt ska fungera.

2.1. Nyttjande av militär förmåga

Försvarsmakten upprätthåller grundläggande beredskap dygnet runt och året om och deltar på daglig basis i aktiviteter för avskräckning och försvar. Utifrån befintlig förmåga och resurser bistår myndigheten med att skydda samhället och dess funktionalitet. Försvarsmakten fortsätter, med anledning av det försämrade omvärldsläget, vidta åtgärder för att anpassa beredskapen till rådande situation.

Försvarsmakten upprätthåller, och fortsätter utveckla, operativ förmåga för att över tid och tillsammans med allierade, kunna bidra till avskräckning och försvara Sverige och allierade mot väpnat angrepp. De operationer, övningsverksamhet, beredskapsoperationer, övervakning och övriga aktiviteter som myndigheten genomför utgör ett aktivt bidrag till alliansens avskräckning och försvar. Sverige ska kunna försvaras såväl från eget som från allierades territorium och Försvarsmaktens redan existerande förmågor och kompetenser är användbara dels för uppgifterna i närområdet och dels för att medverka i Natos multinationella militära verksamhet.

Omfattningen av denna verksamhet bedöms inte nedgå under överskådlig tid och Försvarsmakten deltar och planerar för ett aktivt deltagande i Natos framskjutna styrkor, ökat engagemang i alliansens olika beredskapsförband och operativa planering. Försvarsmaktens operationsplanering integreras i Natos operationsplanering för att säkerställa svensk delaktighet i alliansens avskräckning och kollektiva försvar. Efter det att beslut fattats om tillhörighet av *Joint Operation Area*, och dit hörande regionala plan, kommer planeringen anpassas till denna.

Sverige ska som allierad delta i Natos operationer och aktiviteter för avskräckning och försvar. För situationer som inte omfattas av 15 kap. 13 § regeringsformen krävs det för att sända svensk väpnad styrka till andra länder antingen medgivande i lag eller att riksdagen medger det i särskilda fall. Det är av vikt att Försvarsmaktens ges ett mer långsiktigt mandat än de beslut som gäller för 2025. Försvarsmakten hemställer om att regeringen fattar treåriga beslut som möjliggör för myndigheten att mer långsiktigt planera och förbereda sitt deltagande i Natos avskräckning och försvar.

I januari 2025 inleddes operation *Baltic Sentry* syftande till att förstärka sjöövervakningen och avskräcka en statlig eller icke-statlig aktör från att sabotera kritisk undervattensinfrastruktur i Östersjön. Sverige bidrar med korvetter, stödfartyg samt radarspanings- och ledningsflygplan där fartygen är ställda under direkt ledning av Nato. Enligt regeringens uppdrag ställer Försvarsmakten ett markförband upp till bataljons storlek om högst 600 personer till förfogande för

Natos framskjutna närvaro (*Forward Land Forces*) i Lettland.¹⁵ Därutöver bidrar myndigheten till Natos stående marina styrkor¹⁶ samt med ett flygförband till Natos luftrumsövervakning och incidentberedskap.¹⁷ Försvarsmakten förbereder och planerar även för att i Sveriges roll som ramverksnation utveckla Natos framskjutna närvaro i Finland. Försvarsmaktens planering omfattar därtill ett flertal åtgärder för att öka förmågan till värdlandsstöd samt för att utveckla samordningen av det militära och civila försvaret.

Övriga internationella operationer och utbildningsverksamheter där Försvarsmakten deltar leds av Nato och allierade (t ex KFOR¹⁸, NMI¹⁹, OIR²⁰) samt EU (t ex EUTM Somalia²¹, EUNAVFOR²², EUFOR²³). Försvarsmakten är även fortsättningsvis beredd att delta i internationella och fredsfrämjande insatser inom ramen för FN, EU eller Nato. Myndighetens planering och deltagande i internationella operationer behöver vägas mot åtaganden gentemot alliansen och nationellt förmågeskapande. Deltagande i ytterligare större internationella operationer utöver de för närvarande pågående och planerade skulle därför medföra ett behov av omprioritering av Försvarsmaktens resurser.

Sedan Rysslands invasion av Ukraina har Sverige bidragit med omfattande stöd till Ukraina. Riksdagen har, sedan våren 2022, fattat flera beslut om att lämna militärt stöd till Ukraina vilket regleras med såväl enskilda regeringsuppdrag om materielöverlåtelser som stående ramuppdrag om utbildningsstöd och försörjning av sedan tidigare överlåten materiel.²⁴ Försvarsmaktens deltar bl.a. i EU:s militära insats till stöd för Ukraina (*European Union Military Assistance Mission in Support of Ukraine*, EUMAM UA), *Operation Interflex* och *Operation Intercharge*. Sverige genomför också ett flertal utbildningsverksamheter på bilateral basis med Ukraina vilka är kopplade till utbildning för hantering av svenskt försvarsmateriel.

¹⁵ Regleringsbrev för budgetåret 2025 avseende Försvarsmakten, Fö2023/01262 m.fl., 2024-12-19.

¹⁶ *Standing NATO Maritime Group One* (SNMG1) och *Standing NATO Mine Countermeasure Group One* (SNMCMG1).

¹⁷ *Air Policing* (AP) samt *Quick Reaction Alert* (QRA).

¹⁸ *NATO Mission in Kosovo*

¹⁹ *NATO Mission in Iraq*

²⁰ *Operation Inherent Resolve* i Irak

²¹ *European Union Training Mission* i Somalia

²² *European Union Naval Force "Operation Atalanta"*; *European Union Naval Force Mediterranean "Operation Iriini"*; *European Union Naval Force Aspides*

²³ *European Union Force Althea* i Bosnien och Hercegovina

²⁴ Samlad information om militärt stöd till Ukraina och beslutade stödpaket återfinns på regeringens websida: <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/sveriges-stod-till-ukraina/militart-stod-till-ukraina/>

2.2. Vidmakthållande och uppbyggnad av militär förmåga

Krigsförbandens beredskap och förmågeutveckling är dimensionerande för Försvarsmaktens planering. Inledningsvis maximeras krigsorganisationens operativa förmåga här och nu. Därefter utvecklas ytterligare förmåga i enlighet med försvarsbeslutet. Den utökade krigsorganisationen vidmakthålls sedan med relevant beredskap samtidigt som en omfattande omsättning och tillförsel av dimensionerande materielsystem genomförs i samtliga domäner.²⁵

Parallellt med denna utveckling fortsätter integrationen i Nato vilket innefattar förberedelser för gruppering, försörjning och transporter av allierade förband på svenskt territorium. Detta förutsätter ett starkt totalförsvaret som är utformat och dimensionerat för krig där infrastruktur, samhällsfunktioner och förnödenhetsförsörjning så långt som möjligt ska fungera.

Utveckling av förmåga till multidomänoperationer, integrerat luft- och robotförsvaret och gemensam bekämpning och beredskap är ytterligare områden som prioriteras.

2.2.1. Nato-integrering

Integrationen i Nato omfattar inledningsvis tidsbegränsade åtgärder för att lösa kortsiktigt prioriterade behov, till exempel att integrera Natos och Sveriges operationsplaner. Därutöver planerar myndigheten för permanenta aktiviteter som successivt höjer Försvarsmaktens förmågebidrag till Nato. Vidare omfattar arbetet målsättningar och aktiviteter för integrering av prioriterade förmågor som integrerat luft- och robotförsvaret, ledningssystem och värdlandsstöd.

Försvarsmakten inför Natos doktriner, standarder och metoder när det är möjligt. Dessa befästs genom övningar och gemensamma utbildningar, samt genom tjänstgöring av svensk personal i Natobefattningar.

Försvarsmakten ratificerar och implementerar de Natostandarder och doktriner som behövs för Natos framskjutna styrkor och integrerat luft- och robotförsvaret så snart som möjligt. Därefter ratificeras, implementeras och valideras system för utbyte av signalspaningsdata²⁶ samt gemensam bekämpning²⁷. Implementering av Natos materiella standarder påbörjas 2025.

2.2.2. Multidomänoperationer

Dagens gemensamma operationer utvecklas så att Försvarsmakten i slutet av försvarsbeslutsperioden kan planera, leda, genomföra och följa upp multidomänoperationer (MDO) såväl nationellt som inom ramen för Nato och bi-

²⁵ Överbefälhavarens beslut i stort och Försvarsmaktens uppdrag, FM2024-21844:1, 2024-12-20.

²⁶ *Combined Electronic Support Measurement Operations*, CESMO.

²⁷ *Artillery Systems Cooperation Activities*, ASCA.

och multilaterala samarbeten.²⁸ Den multidomäna ansatsen möjliggör en mer heltäckande lägesbild av operationsmiljön, vilket medför bättre underlag för beslutsfattande och därmed även verkan. Utveckling av MDO-förmåga medför att Sverige bättre kan delta i Natos förberedelser, planering och genomförande av militära aktiviteter, synkroniserade med icke militära medel. Försvarsmakten planerar för att utvecklingen sker samordnat med övriga nationella intressenter som industrin och andra aktörer inom ramen för totalförsvaret samt genom aktuell forskning.

2.2.3. Gemensam bekämpning

Gemensam bekämpning (*Joint Targeting*) är en underrättelsedriven och domänöverskridande process som möjliggör insatser mot kritiska sårbarheter hos motståndaren. Den inriktas mot bekämpning av prioriterade mål för att uppnå effekter inom hela alliansen.

Gemensam bekämpning är en del i genomförandet av MDO och en del av den gemensamma operationsplaneringen, såväl nationellt som inom Nato. Samtliga ledningsnivåer, från strategisk till taktisk, är involverade i processerna och anpassas och organiseras därför för att kunna ingå i det integrerade domänöverskridande bekämpningsnätverk som bekämpningsprocessen kräver.

Ett effektivt genomförande av gemensam bekämpning förutsätter en snabb beslutsprocess integrerad med inhämtnings- och verkansförmåga. Myndigheten utvecklar därför automatiserad informationshantering och försvarsgrensöverskridande ledningsstödsystem för att åstadkomma säkrare och snabbare beslutsfattande. Försvarsmaktens inhämtnings-, underrättelse- och verkansförmåga planeras också integreras ytterligare.

Försvarsmakten utvecklar och vidmakthåller förmågan till gemensam bekämpning både som allierad och som enskild nation. Förmågan utformas och dimensioneras i första hand för integrering och samordning inom Nato men planeras även för att fördjupas i andra bi- och multilaterala samarbeten.

2.2.4. Integrerat luft- och robotförsvar

Försvarsmakten prioriterar införandet av integrerat luft- och robotförsvar (IAMD)²⁹ vilket också inom Nato utgör ett fokusområde. IAMD är en multidomänansats där alla funktioner och stridskrafter integrerar metoder och

²⁸ MDO innebär att integrera och samordna aktiviteter över flera domäner för att uppnå strategiska och operativa fördelar. MDO betonar vikten av samarbete, koordinering och synkronisering och lägger stor vikt vid horisontell samverkan mellan mark-, luft-, sjö-, rymd-, och cyberdomänen. En aspekt av MDO är att operationer görs med stöd av civila aktörer, vilket i Sverige kan anses ingå i totalförsvarskonceptet. Informationsdelning och exploatering av data, både nationellt och inom alliansen, är en förutsättning för MDO.

²⁹ *Integrated Air and Missile Defence*.

teknik för att uppnå IAMD-konceptets mål, vilket ytterst är alliansens gemensamma avskräckning och försvar mot anfall från luften.

Det aktiva och passiva luftförsvaret benämns inom Nato som *NATO Integrated Air and Missile Defence System* (NATINAMDS). I det aktiva luftförsvaret ingår egna och allierades flygande luftförsvarsförmågor, luftvärn och elektronisk krigföring integrerade med sensorer samt ledningssystem. Det svenska bidraget utvecklas för att möjliggöra domänöverskridande teknisk och metodmässig interoperabilitet mellan försvarsgrenar, stridskrafter och allierade.

Offensiv förmåga syftande till att förhindra fiendens förmåga och/eller vilja att avfira vapen i luftdomänen gentemot alliansen är avgörande för att upprätthålla en anpassad och flexibel strategi mot luft- och robohot. Försvarsmaktens offensiva förmåga vidareutvecklas bl. a. genom införandet av långräckviddiga vapensystem, rymdbaserade förmågor, metoder för gemensam bekämpning samt förmåga till avancerade måluttag.

Det passiva luftförsvaret vidareutvecklas för att minska effekten av hot från luften genom maskering, spridning, skenmål, fysiska skyddsåtgärder samt system och metoder för varning. Dessa åtgärder är inte begränsade enbart till militär verksamhet utan tillför även skydd av civilbefolkning och berör hela totalförsvaret.

2.2.5. Försvarsmaktens krigsförband

I enlighet med regeringens inriktning till Försvarsmakten påbörjas organiseringen av krigsförbanden omgående och utvecklas med inriktningen att så långt som möjligt vara operativa till 2030.³⁰ Efter 2030 utvecklas krigsorganisationen fortsatt genom att samtliga krigsförband fylls upp och förstärks med personal, materiel och förnödenheter. Försvarsmakten fortsätter utvecklingen mot en krigsorganisation som innehåller ett ökat antal mobiliserande förband och en ökad andel värnpliktiga.

Tabell 1 redovisar planeringen för Försvarsmaktens huvudsakliga krigsförband med utgångspunkt i regeringens inriktning.³¹ En mer detaljerad plan för krigsorganisationens sekventiella utveckling återfinns i underbilaga 1.2. Redovisningen nedan av försvarsgrenar och stridskrafter planering redogör översiktligt för krigsförbandens förmågeutveckling.

³⁰ Försvarsdepartementet. Inriktning för militärt försvar 2025-2030, Fö2024/02054 (delvis) I:16, 2024-12-19.

³¹ Regeringens förslag till inriktning för Försvarsmaktens krigsorganisation. Bilaga 2, förordningen (2024:1333) med instruktion för Försvarsmakten.

Tabell 1. Försvarsmaktens huvudsakliga krigsförband under vidmakthållande år 2026, 2030 respektive 2035

Krigsförband	Antal 2026	Antal 2030	Antal 2035
Försvarsmaktens gemensamma förband			
Högkvarter med stabsförband	1	1	1
Specialförband	1	1	1
Cyberförsvarsdivision	-*	1	1
Operativ sambandsbataljon	1	2	4
Operativ telekrigbataljon	1	1	1
Operativ transportbataljon	1	2	3
Fältsjukhusbataljon	1	1	3
Hemvärnsbataljon	40	40	40
Arméförband			
Arméstab	1	1	1
Divisionsstab med divisionsförband	1	1	1
Mekaniserad brigad	1	3	3
Infanteribrigad	-*	1	1
Stridsgrupp Gotland	-*	1	1
Livbataljon	1	1	1
Jägarbataljon	1	1	1
Säkerhetsbataljon	1	1	1
Militärpolisbataljon	1	1	1
Underrättelsebataljon	1	1	1
Norrlandsjägarbataljon	1	2	2
Luftvärnsbataljon	2	2	2
Skyttebataljon	-*	1	1
Marinförband			
Marinstab	1	1	1
Korvettdivision	2	2	2
Minröjningsdivision	2	2	2
Marin basbataljon	2	2	2
Röjdykardivision	1	1	1
Ubåtsdivision	1	1	1
Amfibiebataljon	2	2	2
Flygvapenförband			
Flygstab	1	1	1
Flygflottilj	4	4	4
Helikopterflottilj	1	1	1
Stridsflygdivision	6	6	6
Transportflygskvadron	1	1	1
Specialflygskvadron	1	1	1
Statsflygskvadron	1	1	1
Helikopterskvadron	4	4	4
Stridslednings- och luftbevakningsbataljon	1	1	1

* Under successiv uppbyggnad.

En stor utmaning är att öka och utveckla förmågor samtidigt som de nyttjas. En flexibel men sammanhållen förmågetillväxt är därför av stor vikt för att fungera i en föränderlig omvärld, samt för att snabbt kunna omhänderta erfarenheter från konflikter och teknikutveckling.

Försvarsmakten, tillsammans med Försvarets materielverk och Fortifikationsverket, analyserar och planerar att vidta ett antal åtgärder för utveckling av effektiva och ändamålsenliga arbetssätt, regler och processer inom och mellan myndigheterna för att förkorta ledtider, åstadkomma en helhetssyn och koordinera förmågetillväxten. Vissa av dessa är redan under genomförande.³² Försvarsmakten redovisar prioriteringar och leverabler till regeringen i en särskild skrivelse.³³ I enlighet med inriktningsbeslutet kommer arbetet framgent, där så är relevant, även inkludera Totalförsvarets forskningsinstitut, Försvarets radioanstalt, Plikt- och prövningsverket samt Försvarshögskolan.³⁴

Arméförband

Arméförbanden indelas i fältförband och territorialförband. Fältförbanden är utrustade och tränade för att lösa de svåraste uppgifterna med hög tillgänglighet. De har för ändamålet modern utrustning och personalförsörjs primärt genom direktutbildning eller anställning. Territorialförbanden är vanligen geografiskt knutna som löser viktiga men mindre kvalificerade uppgifter. Materiel- och personalförsörjning sker i huvudsak genom överföring. Kärnan i arméns fältförband utgörs av bemannade, utrustade och utbildade krigsförband, dimensionerade för uthållig högintensiv manöverstrid med kombinerade vapen.

Arméns territoriella delar består av militärbaser och territoriella förband, strukturerade för att stödja behov hos både fältarmén och allierade förband. De stödjer operationer på svensk mark såväl som vid utgångsområden i samband med gemensamma operationer i vårt närområde. Armén utvecklar förmåga till strid inom ramen för storskaliga markoperationer i främst subarktisk och urban miljö samt förmåga att genomföra insatser inom ramen för Natos 360-perspektiv. På ett övergripande plan kommer arméns krigsförband fortsatt utvecklas till en interoperabel del av alliansens arméförband.

Arméns mobiliserande förband kompletteras med välutrustade och samtränade stående förband, vilka utgör en viktig komponent i såväl den nationella beredskapen, som ett tillskott till alliansens förmåga till avskräckning och försvar redan vid en snabb och oväntad eskalering av säkerhetsläget.

De huvudsakliga utmaningarna för arméns utveckling utgörs av materiell och personell tillgänglighet.

Utveckling 2026–2030

I perioden utvecklar armén sekventiellt fyra brigader och en stridsgrupp. Inledningsvis prioriteras färdigställandet av två subarktiska mekaniserade

³² Tidigare redovisningar inbegriper: Redovisning av regleringsbrevsuppdrag avseende effektiva och ändamålsenliga arbetssätt och processer, FM2024-4113:36, 2024-11-04.

³³ Särskild redovisning avseende effektiva och ändamålsenliga arbetssätt och processer, FM2025-4320:1, 2025-02-04.

³⁴ Inriktning för militärt försvar 2025-2030, Regeringsbeslut I:16, 2024-12-19, Fö 2024/02054 (delvis)

brigader till 2028. En mekaniserad brigad och en infanteribrigad utvecklas mot att till huvuddel färdigställas till 2030. Infanteribrigaden utvecklas för att som fristående brigad, eller ingående i division, främst försvara huvudstaden och nationell infrastruktur av vikt för såväl nationella som alliansens intressen. Stridsgrupp Gotland utvecklas för att kunna verka i en domänöverskridande och multinationell kontext. Samtliga krigsförband utvecklas i ett sammanhang för att inordnas i en överordnad nationell eller multinationell nivå. Sammantaget innebär detta att fyra brigader och en stridsgrupp i allt väsentligt är operativa senast 2030.

De tidigare planerade fristående skyttebataljonerna avdelas i huvudsak för att förstärka brigaderna. De två subarktiska brigaderna och den mekaniserade brigaden förstärks med vardera en skyttebataljon för att innehålla fyra respektive tre manöverbataljoner redan 2030. Vidare förstärks infanteribrigaden och stridsgruppen på Gotland med vardera en skyttebataljon. En skyttebataljon kvarstår som fristående.

Brigadutvecklingen stöds genom en utökad repetitionsutbildning med avsikt att årligen genomföra krigsförbandsövningar med bataljon i brigads ram. För att stödja detta avsätts medel för att skapa infrastruktur, som även kan nyttjas inom ramen för världlandsstöd.

Tidigt i perioden uppnås full förmåga med luftvärnssystem 103 vilket ger Försvarsmakten förmåga att bekämpa ballistiska robotar. Utvecklingen av luftvärnsbataljonen fortsätter genom anskaffning av sambands- och ledningssystem samt nya sensorer i syfte att bättre bidra till Natos koncept för integrerat luft- och robotförsvar. Vidare accelereras anskaffning av luftvärn till brigader och stridsgrupp, vilket syftar till att öka förmågan att bekämpa moderna stridsflyg och kryssningsrobotar. Därutöver anskaffas system för självskydd mot luftshot till jägar- och specialförband samt territorialförband och hemvärnsförband för att därigenom få en begränsad luftvärnsförmåga på bredden.

Utveckling av arméns bekämpningsförmåga sker genom anskaffning av en långräckviddig bekämpningsenhet i form av raketartilleri. Samtidigt fortsätter anskaffning av artilleri till brigad och division samt utveckling av patrullrobot. För att öka förmågan till spaning, rekognosering, stridsledning, eldledning, bekämpning och verkansrapportering anskaffas obemannade fjärrmanövrerade flygfarkoster samt skydd mot obemannade flygfarkoster. Armén tillförs ett telekrigskompani och utvecklar resterande delar av divisionstelekrigbataljonen i perioden.

Delar av jägar- och norrlandsjägarbataljonerna kompletterar och förstärker specialförbanden och utvecklas för strid på djupet, nationellt ledda specialoperationer samt för stöd till Natos specialoperationer. Samtidigt vidmakthålls förmågan att verka i bataljons ram.

Förmåga till minbrytning, övergång av vattendrag och strid i CBRN-miljö utvecklas inom division samt militärregionstruktur.

Förmågan till logistikförsörjning på taktisk nivå stärks för att öka förmåga till aktivering och mobilisering. Vidare utvecklas arméns logistikförmågor för att säkerställa understöd av krigsförband genom sammanhängande funktionskedjor.

Fältförbandens förmåga till manöverstrid förstärks genom att pågående modifiering av stridsvagnsystemet fortsätter i syfte att förlänga livstiden på hela stridsvagnssystemet, och för att bibehålla dess relevans avseende verkan och skydd. Samtidigt genomförs ett omfattande arbete för att skapa robusthet i stridsfordonsystem mot 2040. Detta sker parallellt med nyanskaffning för att successivt påbörja moderniseringen av stridsfordonsflottan (stridsvagnar och stridsfordon) under perioden. Modern signaturanpassningsutrustning anskaffas fortlöpande och omfattar såväl generell som områdesspecifik maskering, skenmål samt övningsmateriel. Härigenom förstärks markförbandens förmåga till skydd och vilseledning.

Arméns uthållighet ökas genom fortsatt lageruppbyggnad av kaliberbunden ammunition, luftvärns- och pansarvärnsrobotar samt fältarbetsammunition i riktning mot Natos målsättningar.

En utökning av antalet värnpliktiga möjliggör en robust personalförsörjning av arméns krigsförband och en rekryteringsgrund mot stående förband och officersutbildning.

I perioden påbörjas organisering av territorialförband i form av skytte-, förbindelse- och trafikförband. Dessa ska kunna lösa uppgifter inom en militärregion och bemannas främst genom överföring av värnpliktiga från fältförbanden. Territorialförbanden organiseras som kompanier samt fristående plutoner. Materiel överförs till dessa efter hand som den frigörs från fältförbanden. Territorialförbanden har förmåga att tidigt försvara och skydda militära objekt, basområden och samhällskritiska funktioner.

Arméns ledningsförmåga utvecklas samordnat med Nato för utökad kompatibilitet och integrering. Nationell förmåga för att möjliggöra gemensam försvars- och operationsplanering utvecklas genom etablering av ett statiskt nationellt nätverk för territoriell och taktisk ledning i markdomänen. Det taktiskt rörliga ledningsstödsystemet utvecklas för samfunktionalitet med det statiska nätverket. Införande påbörjas för divisionsledning och vid två brigader fram till och med 2028 och de kvarstående två brigaderna fram till 2030.

Utveckling 2031–2035

Arméns utveckling fortsätter för att möta behoven inom multidomäna operationer och den accelererande hastigheten i både teknik- och taktikutveckling. System som möjliggör konnektivitet mellan domänöverskridande förmågor såsom sensor- och bekämpningssystem tillförs och skapar system av system på ett utvecklat sätt.

Infanteribrigaden kommer på sikt även att kunna användas i en vidare kontext, främst för nationella behov, men även för att stödja alliansen. Övriga brigader fortsätter utvecklingen att verka inom division i armékårs ram vilket möjliggör optimering av funktionskedjor och förmågor på lämpliga nivåer.

I perioden initieras omsättning av stridsvagnar och stridsfordon, samtidigt som divisionsraketartilleriförband utvecklas.

Repetitionsutbildningen utökas för att omfatta huvuddelen av krigsförbanden i armén. Ambitionsökningen innebär behov av infrastruktur som stödjer kombinationen av utökade värnpliktsvolym och utökad repetitionsutbildning. För att hantera detta kommer t.ex. enklare förläggningar att byggas för att stödja såväl repetitionsutbildning som för att skapa handlingsfrihet vid världlandsstöd. En utökad repetitionsutbildningsverksamhet kommer även innebära ett ökat behov att nyttja reservofficerare ingående i krigsförbanden.

Marinförband

Marinens förband utvecklas för att enskilt och inom alliansen kunna etablera sjökontroll i syfte att säkerställa sjövägar och skydda sjötransporter av väsentlig betydelse för såväl försörjningssäkerhet som avskräckning och försvar i närområdet. Förbanden bidrar därutöver till Natos avskräckning och försvar genom hög beredskap, tillgänglighet och förmåga att genomföra väpnad strid samtidigt som förmågan att upprätthålla den territoriella integriteten stärks. Över tiden ska marinen med förband kunna ingå i Natos *Standing Naval Forces* (SNF).

Befintliga förmågor utvecklas för att fortsatt vara operativt relevanta och för att möta krav på interoperabilitet. Nya luftförsvarsförmågor och skydd mot obemannade flygande system (C-UAS) utvecklas för att kunna bidra till Natos integrerade luft- och robotförsvar.

Förmågan att etablera sjökontroll för att säkerställa sjövägarna är av väsentlig betydelse för såväl närområdets försvar som försörjningssäkerhet, till exempel skydda försörjningslinjerna mellan Sverige och Finland respektive Baltikum. Behovet av regional expertis är fortsatt dimensionerande för marinförbandens förmåga.

Marinförbanden tillsammans med flygvapnets stridsflygdivisioner och helikopterskvadron med sjöoperativa uppgifter är avgörande för den operativa förmågan i sjödomänen. Den marina ledningsförmågan, såväl nationellt som inom ramen för Nato och bi- och multilaterala samarbeten, utvecklas för att möjliggöra domänöverskridande operativ ledning inom alla domäner. Personaltillväxten vid marinförbanden fortsätter i syfte att öka tillgängligheten och uthålligheten. En ökad grundutbildningsvolym samt en utvecklad värnpliktsutbildning med två årliga överlappande utbildningsomgångar och ett förlängt förbandsutbildningsskede vid fartygsförbanden är förutsättningsskapande för fortsatt förmågetillväxt. Bas- och amfibieförbanden fortsätter tillväxa och

omsättning av korvetter och ubåtar förbereds inför beslut i perioden 2025–2030. Detta i syfte att undvika framtida förmågeglapp.

Marinen överser möjligheten att organisera territorialförband med marin inriktning. Dessa ska kunna lösa uppgifter inom en militärregion och bemannas främst genom överföring av värnpliktiga från amfibiebataljonerna och de marina basbataljonerna.

Utveckling 2026–2030

Ytstridsförmågan utvecklas genom halvtidsmodifiering av korvetterna av Visbyklass. Fartygen beväpnas med luftvärnsrobotsystem och förbättrade sensorer för luft-, yt- och undervattensspaning. Även förbättrad förmåga inom telekrig utgör en väsentlig del av de förmågehöjande åtgärderna. Marinen inför successivt ledningsstödsystem för ökad interoperabilitet. Leveranser av ytstridsfartyg av Luleåklass (YSF 2030) inleds vilket ökar marinens uthållighet och bidrag till Natos integrerade luft- och robotförsvar samt till robust sjöstyrkeledning. Fartygens luftförsvarsförmåga integreras med flygvapnets stridslednings- och luftbevakningssystem.

Kustrobotförmågan utökas och organiseras i två enheter för att öka såväl tillgänglighet som uthållighet.

Livstidsförlängning av minröjningsfartyg av Kosterklass slutförs under 2030. Utöver detta stärks minröjningsförmågan genom anskaffning av obemannade, autonoma respektive fjärrstyrda, undervattensfarkoster. En koncept- och produktdefinitionsfas för sjöminröjningssystem påbörjas för att utveckla nästa generations sjöminröjningsförmåga.

Ubåtar av Gotlandklass genomgår livstidsförlängning vilket innebär, förutom ökad tillgänglighet, en ökad operativ effekt främst genom att äldre delsystem ersätts av nya. Produktdefinition av ny ubåt (vägval ubåt) slutförs inför beslut om anskaffning i perioden. Utöver detta genomförs vidmakthållande på ubåtsräddningssystemet.

Från 2025 påbörjas anskaffning av marinspecifik ammunition för ökad uthållighet mot lagernivåer enligt Natos målsättningar. Den marina logistikförmågan stärks genom utvecklingen av marina militärbaserna i de tre garnisonsorterna Haninge, Göteborg och Karlskrona. De två nyetablerade marina basbataljonerna på ost- och sydkusten fortsätter att utvecklas.

Amfibieförmågan stärks genom att båtar för indirekt eld levereras till amfibiebataljonerna. Vidare inleds anskaffning av sensor- och vapensystem avsedda för mark- och sjömålsbekämpning samt luftvärn. Omsättning av ledningssystem genomförs för att uppnå ökad interoperabilitet.

Under perioden inleds också omsättning av äldre båtar för transporter, inklusive stridsbåtar.

Marinen stödjer specialförbanden i en översyn av hur delar av de marina förbanden ska integreras i en specialoperativ kontext.

I perioden ökar förmågan till gemensam bekämpning, såväl nationellt som inom ramen för alliansen, genom tillförsel av nya system och uppgradering av existerande system för gemensam lägesbild och bekämpningsledning.

Utveckling 2031–2035

Marinens operativa förmåga stärks genom slutförande av halvtidsmodifieringen av Visbyklassen och slutleverans av fyra ytstridsfartyg av Luleåklass. En ny sjöoperativ ombordbaserad helikopter anskaffas och utgör en integrerad del av fartygens förmåga. Därtill fortsätter tillförsel av materiel till amfibiebataljonerna och de marina basbataljonerna. Ytstridsförmågan förstärks ytterligare genom fortsatt anskaffning av marinspecifik och kvalificerad ammunition såsom luftvärns- och sjömålsrobotar.

Under perioden levereras två ubåtar av Blekingeklass samtidigt som ubåtarna av Gotlandklass vidmakthålls. För att möjliggöra vidmakthållen ubåtsförmåga efter 2035 genomförs anskaffning av en ny generation av ubåtar. Denna typ ersätter ubåtar av Gotlandklass.

Den marina logistikförmågan stärks i och med slutleverans av nya trängfartyg.

För maringemensam förmåga omsätts fartygsburna sensorer och system för bättre interoperabilitet med Nato anskaffas. Därutöver genomförs systemutveckling och anskaffning av obemannade flygfarkoster under perioden.

Tillförsel av nya sjöminröjningssystem inleds i syfte att undvika framtida förmågeglapp och omsättning av stridsbåtar slutförs.

I perioden ökar förmågan till gemensam bekämpning ytterligare genom nya verkanssystem samt utveckling av metoder och doktriner för ökad interoperabilitet såväl nationellt som i en allierad multidomänkontext.

Flygvapenförband och rymddomänen

Flygvapnet övervakar och kontrollerar omkringliggande luft- och havsområden för att omedelbart kunna ingripa för att hävda den territoriella integriteten och bidra till avskräckning. Genom den gemensamma luftoperativa kontrollen inom ramen för ett integrerat luft- och robotförsvar skapas förvarning, skydd och handlingsfrihet för övriga försvarsgrenar, det civila samhället och övriga allierade. Luftstridskrafterna³⁵ utvecklas mot det operativa koncept som omhändertar flygvapnet som del av Nato och ett utvecklat nordiskt samarbete. Luftstridskrafternas dimensionering syftar till att tillsammans med allierade utgöra ett uthålligt luft- och robotförsvar och samtidigt möjliggöra för allierade

³⁵ Flygvapnet tillsammans med luftvärn ur armén samt fartygsburet luftvärn.

flygstridskrafter att basera på svenskt territorium. Detta bidrar till stabilitet, avskräckningsförmåga och gemensamt försvar inom Nato.

Rymdlägesbild³⁶ stärker egen och allierades förvarning och möjligheter till skyddsåtgärder. Rymdbaserad inhämtningsförmåga bidrar till underrättelseinhämtning för bland annat långräckviddig bekämpning inom alla domäner. Förmågan att utnyttja rymdbaserad kommunikation samt positionering och navigering bibehålls.

Samarbeten med andra allierade, framför allt de nordiska länderna, söks inom strategiska plattformar och möjliggörare, t.ex. flygburen flygstridsledning, lufttankning samt utbildningar. Detta stärker både den egna och alliansens förmåga samt resurstillgänglighet.

Utveckling 2026–2030

Utveckling av förmågan till spridning nationellt, bilateralt och inom alliansen, inom och mellan militära flygbaser samt till civila flygfält fortsätter och bidrar till ökat skydd och stärker förutsättningarna för överlevnad vid ett väpnat angrepp. En fungerande basorganisation är viktig för att kunna ta emot allierade flygresurser. Flygflottiljerna vidmakthåller förmågan att upprätta fem huvudbaser och fortsätter utvecklingen av rörliga enheter för klargöring av stridsflyg inom det nya baskonceptet. Förmågan att hantera CBRN-hot förstärks och tillförsel av obemannade flygfarkoster och ny materiel för skydd mot obemannade flygfarkoster³⁷ stärker skyddet av egna förband och anläggningar. Ytterligare infrastruktur för tillfällig basering och gruppering tillförs. Flygflottiljerna utvecklar initial förmåga att logistiskt understödja allierades luftstridskrafter som baseras på svenskt territorium.

Flygvapnet omsätter befintlig kommunikationsinfrastruktur och bygger ut i syfte att öka robustheten inom ledningsförmågan. Nya ledningssystem anskaffas för att möjliggöra domänöverskridande operativ ledning inom alla domäner, såväl nationellt som inom ramen för Nato och bi- och multilaterala samarbeten.

Flygvapnet vidmakthåller sex stridsflygdivisioner och opererar tre divisioner JAS 39C/D och tre divisioner JAS 39E efterhand som ombeväpningen är slutförd. Ett antal JAS 39C/D omsätts genom införandet av JAS 39E. Förmågan att ingå i Natos integrerade luft- och robotförsvar³⁸ utvecklas mot full integration i

³⁶ Rymdlägesbild är ett brett begrepp som omfattar kunskap om rådande förhållanden i rymden, både naturligt förekommande fenomen (t ex rymdväder och asteroider) och mänskligt skapade föremål (t ex satelliter och rymdskrot), som kan påverka egen verksamhet.

³⁷ Counter Unmanned Aerial System (C-UAS).

³⁸ NATO Integrated Air and Missile Defence (NATO IAMD).

perioden. Detta inkluderar bland annat utvecklad PED-förmåga³⁹ och en initial förmåga till långräckviddig markmålsbekämpning.

Delar av den grundläggande stridsflygutbildningen genomförs utomlands vilket möjliggör att förbanden kan fokusera ytterligare på att höja krigsförbandens förmåga parallellt med genomförande av insats- och beredskapsuppgifter. Framtida vägval inom avancerad stridsflygutbildning utreds.

Ett program genomförs för att skapa förutsättningar och förutsägbarhet för materielförsörjning av stridsflygförmåga på lång till mycket lång sikt. Se nedan under *Vägval stridsflyg*.

Den taktiska transportflygförmågan vidmakthålls samtidigt som omsättning av befintligt system påbörjas i perioden.

Stridsledningsbataljonens stridsledningscentraler materielomsätts i syfte att uppnå full interoperabilitet och tillföra Nato-integrerad ledningskapacitet. Radarövervaknings- och stridsledningsflygplanet S 106 införs och ersätter efter hand ASC 890. Flygplan S 106 stärker sensortäckningen, förbättrar lägesbilden och ledningsförmågan av strid i luft-, sjö- och markdomänerna samt ökar möjligheten till tidig förvarning. Vidare upprättas ett rörligt sensorkompani vilket bidrar till handlingsfrihet avseende förvarning, lägesbild och ledning.

Tilläggsanskaffning påbörjas av markoperativ helikopter (Hkp 16), bland annat för stöd till specialförbanden samt som ersättning för markoperativ helikopter, Hkp 14E. Avveckling av helikopter Hkp 15 påbörjas. Anskaffning och införande av ett nytt lätt helikoptersystem utreds. Helikopterskvadronerna tillförs egna basresurser för autonomt uppträdande med ökad rörlighet och uthållighet.

Signalspanings- och regional transportflygförmåga vidmakthålls.

Flygvapnet anskaffar system för ökad förmåga till luftoperativ ledning och förbandsledning, samt förstärker infrastruktur. Lufttankningsförmåga erhålls genom deltagande i samarbetet MRTTC.⁴⁰

Inom rymddomänen utvecklar flygvapnet förmågan att producera och distribuera rymdlägesbild. Detta ökar möjligheter att vidta skyddsåtgärder mot rymdbaserad inhämtning och ger förutsättningar att skydda egna stridskrafter. Anskaffning av spanings- och övervakningssatelliter påbörjas under perioden. Genom personell förstärkning skapas den uthållighet som krävs för att omhänderta

³⁹ *Processing, Exploitation and Dissemination*. PED-cellen producerar underrättelser ur kontinuerligt inkomna underlag från sensorer i operationsområden. Cellen möjliggör interoperabilitet med Nato och bidrar till utökad taktisk förmåga inom verkansprocessen.

⁴⁰ *Multinational Programme for the Acquisition, Operation and Support of a Multi Role Tanker and Transport Capability*.

Försvarsmaktens förmågeutveckling inom rymddomänen samt för att producera en rymdlägesbild och operera satelliter dygnet runt.

Försvarsmaktens meteorologiska och oceanografiska centrum (FM METOCC) vidmakthålls och tillväxer personellt i slutet av perioden i syfte att stärka uthålligheten och förmågan till stöd av alla funktioner.

Krigsorganisationen förstärks genom tecknande av avtal med frivilligpersonal.

Utveckling 2031–2035

Flygflottiljerna fortsätter utvecklingen av rörligt uppträdande. Vid de fem huvudbaserna (utgörs i utgångsläget av flygflottiljerna) utvecklas logistiken för ökad handlingsfrihet, uthållighet och rörlighet. Flygbasernas förmågeutveckling är knuten till flygflottiljernas utveckling mot Natos förmågemål för stöd till basering av allierade luftstridskrafter. Förmågan till spridning vidareutvecklas genom anskaffning av ny teknik och infrastruktur. Flygvapnets förmåga att vårda skadade och sjuka utvecklas. Flygtrafikledningen tillförs skydd vid flottiljer samt förmåga till flygtrafikledning vid rörliga enheter.

Robustheten för JAS 39-systemen stärks i syfte att öka tillgängligheten och därmed öka förutsättningarna för att långsiktigt kunna möta Natos förmågemål. Detta inkluderar bland annat stärkt interoperabilitet samt utökad förmåga att basera utomlands. Förmågan till långräckviddig markmålsbekämpning stärks genom ytterligare anskaffning av robotar. Fortsatt leverans och utveckling av JAS 39E sker avseende attack mot markmål samt sjömålsbekämpning. Utveckling av förmågor för SEAD⁴¹ och elektronisk attack ska studeras.

Delar av den grundläggande stridsflygutbildningen genomförs fortsatt utomlands.

Stridslednings- och luftbevakningsbataljonen utvecklas vidare avseende interoperabilitet och ledningssystem för att möta behov inom Natos integrerade luft- och robotförsvaret.

Tilläggsanskaffning av Hkp 16 slutförs. Avveckling av nuvarande sjöoperativ helikopter (Hkp 14F) påbörjas och införandet av ny sjöoperativ helikopter påbörjas. Avveckling av Hkp 15 slutförs och förändrat utbildningskoncept införs beroende på vägval för ny lätt helikopter.

Nya taktiska transportflygplan är anskaffade och Tp 84 är avvecklat. Förmåga att genomföra statsflyguppdrag vidmakthålls genom omsättning av statsflygplan. Den regionala flygtransportförmågan vidmakthålls genom omsättning av plattform. Flygburen signalspanings- och radarövervakningsförmåga vidmakthålls under perioden. Flygvapnet utvecklar fortsatt förmåga till luftoperativ ledning och förbandsledning, tillsammans med de andra nordiska

⁴¹ *Suppression of Enemy Air Defence.*

länderna och Nato. Lufttankningsförmåga erhålls fortsatt genom deltagande i samarbetet MRTTC.

Förmågan att producera och distribuera rymdlägesbild fortsätter att utvecklas. Planerade spanings- och övervakningssatelliter blir operativa under perioden.

Vägval stridsflyg

Regeringen har den 19 december 2024 bemyndigat Försvarsmakten att genomföra utökad verksamhet för framtida stridsflyg i konceptfas.⁴² Försvarsmakten har sedan 2023 etablerat programmet *Vägval stridsflyg* för att utreda långsiktiga försörjningslösningar. Programmet ska med utgångspunkt i Försvarsmaktens operativa behov ge kunskap, bygga ett beslutsunderlag och reducera riskerna inför vägvalet, samt upprätthålla handlingsfrihet för tre möjliga principiella val: nationellt utvecklat stridsflygsystem, stridsflygsystem utvecklat i internationellt samarbete samt anskaffning av utländskt stridsflygsystem. Programmet omfattar bland annat verksamheter för framtagande av Försvarsmaktens operativa behov på lång sikt, studier, systemkoncept och analyser för alternativa vägval, teknikutvecklingsprogram och demonstratorer.

Sveriges medlemskap i Nato förändrar de säkerhetspolitiska och de militärstrategiska förutsättningarna inför ett vägval. Vidare präglas det långsiktiga behovet av stridsflygförmåga av stora osäkerheter till följd av långa tidsperspektiv samt svårigheter att bedöma hotutvecklingen. Ett vägval avseende försörjningslösning för framtida stridsflyg kommer samtidigt att påverka Försvarsmaktens samlade utformning och förutsättningar över ett stort antal försvarsbeslutsperioder. Vägvalet behöver därför vara ett medvetet och väl underbyggt beslut där konsekvenserna för Försvarsmaktens samlade förmåga, kostnader och handlingsfrihet över tid till fullo har analyserats och klarlagts.

Ledningsförband

Ledningsförbanden på alla nivåer möjliggör förmågan till sammanhängande ledning av militära operationer inom och mellan militärstrategisk, operativ, taktisk och regional nivå samt med allierade i Nato och det civila försvaret. Förbanden upprättar och säkerställer funktionen för ledningsstöds- och signalskyddssystem.

De Försvarsmaktsgemensamma ledningsförbanden ansvarar för drift och underhåll av försvarets telenät (FTN) samt Försvarsmaktens radio- och sensoranläggningar. De stödjer även Försvarsmaktens lednings-, verkans- och underrättelseförmåga samt civilförsvaret.

⁴² Bemyndigande för Försvarsmakten om materielinvesteringar för budgetåret 2025. Försvarsdepartementet Fö2024/00464 (delvis), Fö2024/01124 (delvis). 2024-12-19.

Utveckling 2026–2030

Försvarsmaktens telekommunikations- och informationssystemsförband (FMTIS) utvecklas med ökad regionalisering. Genom satsning inom FTN ökas kapaciteten inom transmission. Säkerhetshöjande åtgärder i kombination med omsättning av reservkraftsystem genomförs för att öka robusthet i FTN.

Två operativa sambandsbataljoner färdigställs inom perioden och två bataljoner utvecklas. Sambandsbataljonerna utökar förmågan att ersätta och förstärka förbindelser i FTN samtidigt som ett större antal förband så väl nationella som allierade inom Nato kan anslutas.

Det operativa kommunikationsförbandet utvecklar förmåga att genomföra påverkansoperationer.

En operativ telekrigsbataljon vidmakthålls samt inom armén utvecklas en divisionstelekrigsbataljon och en divisionsledningsbataljon. Telekrigstödenheten (TKSE) fortsätter att utveckla förmågan till analys, produktion och verifiering av telekrig och hydroakustik.

En fortsatt omsättning och förstärkning av Försvarsmaktens fasta och rörliga sensorsystem genomförs. De befintliga radarsystemen omsätts till moderna system med högre prestanda. Nya förmågor såsom särskilt långräckviddig radar och passiva sensorsystem tillförs. Sensordatautbyte med andra myndigheter och allierade inom Nato genomförs. Det operativa samarbetet med Försvarets radioanstalt (FRA) utökas och fördjupas.

Förmågan att aktivt och passivt möta hotet från obemannade flygande system införlivas i det integrerade luft- och robotförsvaret. Enklare system för skydd mot obemannade flygande system införs på bredd och kvalificerade system för områdesskydd införs. Förmågan att analysera och omhänderta tekniska och taktiska erfarenheter från pågående konflikter och teknikutveckling utvecklas.

Utveckling 2031-2035

I perioden fortsätter krigsförbandstillväxten inom ledningsområdet. Fortsatt vidmakthållande och utveckling av tidigare identifierade förmågor genomförs inom ledningsområdet och funktioner i krigsförbanden. Utökningen till fyra operativa sambandsbataljoner färdigställs. Behovet av effektbestämmande materiel inom ledningsområdet tillgodoses, exempelvis taktisk och operativ radiolänkutrustning och datalänkar.

Fortsatta investeringar sker i infrastruktur, investeringar som även kan nyttjas inom ramen för försvarssamarbetsavtalet (*Defence Cooperation Agreement*, DCA) med USA, och värdlandsstöd.

Digitalisering, informationshantering och ledningsstödsystem 2025-2035

Ett ändamålsenligt ledningssystem är en förutsättning för att Försvarsmakten ska kunna leda försvaret av Sverige såväl som av allierade med utgångspunkt i det kollektiva försvaret inom Nato. Över tid ska ledning kunna utövas och information utbytas med allierade och relevanta partners, i alla konfliktnivåer. Detta gäller både ömsesidig informationshantering med allierade och hanteringen av de lednings- och samverkansbehov som föreligger gentemot det civila försvaret vilket även inkluderar utveckling av myndighetsgemensamma digitala lösningar.

Robusthet är en viktig faktor i designen av ledningssystemet. Därför genomförs kontinuitetsplanering av stödsystem på alla ledningsnivåer.⁴³ Regionalisering i kombination med ökad redundans samordnat mellan försvarsmyndigheter, det civila försvaret och relevanta industripartners genomförs.

Försvarsmakten ska kunna genomföra multidomänoperationer både enskilt och som allierad. Digitalisering utgör en förutsättning för att sådana operationer ska kunna genomföras i ett högt tempo vilket kontinuerligt ställer allt högre krav på teknisk tillgänglighet. Det innebär att snabbare än motståndaren kunna inhämta, analysera och bearbeta stora mängder data samt förse rätt beslutsfattare med rätt beslutsunderlag för att åstadkomma informationsöverläge och datadrivet beslutsfattande. Utveckling av den digitala förmågan inom Försvarsmakten är en grundplatta för myndighetens övriga förmågeutveckling. Inriktningen för utvecklingen är i linje med Natos digitala transformering med vision för 2030.⁴⁴

Digitalisering innebär att analoga processer, information och verksamhetsflöden omvandlas till digitala format. Därmed ingår utveckling av nya arbetssätt, modeller och processer som drar nytta av den tekniska utvecklingen. Planerade åtgärder för Försvarsmaktens digitalisering syftar till att ge en säker, robust, mindre personalkrävande samt mer sammankopplad informationshantering i realtid som ger ett mer effektivt stöd för verksamheten.

Initialt omhändertar Försvarsmakten brister i nuvarande gemensamma IT-infrastrukturer och konsoliderar systemlandskapet genom att minska antalet unika system. Omställning till digitalisering kräver en central och skalbar förmåga med möjligheter att processa, lagra och bearbeta mycket stora mängder data. För att realisera detta kommer kommersiella molnlösningar i en gemensam IT-infrastruktur med högt säkerhetsskydd, tillsammans med publika molnlösningar etableras. Stora mängder data kräver också hög kapacitet i transmission och lagring. Förstärkningar inom datacentraler, FTN och kryptering av så väl flöden som information är därför nödvändigt och investeringar sker under hela perioden.

⁴³ PACE - *Primary, Alternate, Contingency, Emergency*.

⁴⁴ *Empowering NATO's Multi-Domain Operations Through Digital Transformation*, <https://www.act.nato.int>, 2023-10-16.

All utveckling av ledningsstödsystem, samt anpassning av befintliga system, sker mot *Federated Mission Networking* (FMN-ramverket), och följer den militära förmågelogiken enligt *Nato Architecture Framework* (NAF). Anskaffning och införande av sambands- och informationssystem för hemlig information avsett för bruk på fasta stabsplatser i fred och krig är prioriterad åtgärd kommande period. Försvarsmakten utvecklar i perioden på så sätt ledningsförmåga för nationella och gemensamma operationer med allierade inom Nato.

Logistikförband

Försvarslogistiken är en förutsättning för såväl egna som allierades krigsförbands förmåga att verka. Genom ökad robusthet och upprätthållande av försörjningstrygghet skapas handlingsfrihet för strategiska, operativa och taktiska nivåer att lösa sina försvarsuppgifter med önskad effekt. Inledningsvis prioriteras nationell krigsförbandsproduktion och logistikens anpassning och integrering med Nato och krigsförbandsproduktionen prioriteras i närtid. Över tid vidmakthålls avgörande förmågor för uthållighet, tillgänglighet och försörjning.

Logistiken utvecklas därmed mot att skapa förutsättningar för egna och gemensamma operationer i alla konfliktnivåer. Det möjliggörs genom en sammanhållen logistik i balans med behoven på samtliga nivåer för att upprätthålla en trygg försörjning av förnödenheter, tekniska tjänster, transporttjänster, sjukvårdsförnödenheter samt läkemedel och övriga logistiktjänster.

Försvarsmakten utarbetar ett logistikkoncept som inriktar försvarsgrenar och stridskrafter utveckling av sin logistikförmåga på en övergripande nivå och skapar på så sätt förutsättning för att vara interoperabel med Natos gemensamma logistik.

Anskaffning och utvecklingen utgår från modellen *Supply Chain Management* (SCM). Sveriges utveckling av logistikfunktionen sker samordnat med främst de nordiska länderna för att gemensamt lösa förmågekraven för gemensamma operationer inom alliansen.

Centralt för försörjning av Försvarsmakten och för den militära rörligheten är ett etablerat och fungerande *Nordic Support Network* (NSN) som ingår i Natos *Joint Logistic Support Network* (JLSN) syftande till att upprätthålla transitering och basering samt försörjningsflödena av egna samt allierade förband i och utanför Sverige. Etableringen och dimensioneringen sker tillsammans med de nordiska länderna inom ramen för NORDEFECO. Sverige etablerar ett flertal logistiknoder vilka sammanlänkas av logistikförbanden och civila resurser. En logistiklägesbild kommer att kunna delas med allierade i ett gemensamt system.

Ledning av logistiken utvecklas genom etablering av nationell central logistikledning vilken aktivt samverkar med, och stödjer, ansvarig *Joint Logistics Support Group* (JLSG). Ledningen ska verka uthålligt under lång tid och i alla

beredskapsgrader. De regionala elementen har, i nära samverkan med militärregionstaberna, förmåga att verka avskuret från övriga regionala områden med bibehållen ledningsförmåga och tillgängliga resurser i området. Uppbyggnaden av *JLSG HQ North West* i Sverige bedöms bli en del av *NATO Command Structure* och påbörjas efter nationella beslut samt efter beslut i Nato, med Sverige som framework nation.

Utvecklingen och produktionen av logistik- och sjukvårdsförband fortsätter. Krigsförbanden utvecklas för att bibehålla materiell tillgänglighet genom reparationskapacitet och lagerhållning av kritiska förnödenheter, såsom militärspecifika läkemedel, livsmedel, drivmedel och ökad lagerhållning av ammunition och reservdelar inklusive egen tillverkning, dimensionerade för samtliga konfliktnivåer. Krigsförbandens behov av materiel, exempelvis personlig utrustning såsom uniform, hjälm, kroppsskydd, hand- och fotbeklädning uppfylls under planeringsperioden.

Förstärkningen av Försvarsmaktens sjukvårdsförmåga fortsätter. Sjukvårdsförmågan dimensioneras och organiseras för att effektivt kunna stödja förband i strid mot en kvalificerad motståndare.

Utveckling 2026-2030

I perioden implementeras central logistikledning samt tillhörande regionala logistikledningar. Tidigt i perioden, efter nationella beslut samt efter beslut i Nato, genomförs etableringen i Sverige av *JLSG HQ North West*. Logistikerna upprätthåller logistiknätverket och förmågan att försörja pågående operationer och aktiverade förband fullt ut. Infrastrukturella åtgärder så som inrättande av förrådsområden genomförs parallellt.

Förnödenhetsflöden samt lagringskapacitet i ersättningsområden dimensioneras efter nationella och alliansens behov utifrån regionala planer. För att upprätthålla förnödenhetsflödena och operativ handlingsfrihet ska en tillgänglig grundnivå avseende transportkapacitet upprätthållas.

Logistiken utvecklar och upprätthåller transportkapaciteten genom avtal och uttag av samtliga transportslag samt egen anskaffning av flerfunktionell transportkapacitet. En grundläggande robust förmåga av järnvägstransport är en viktig del för transporter av tyngre materiel varför det är angeläget att Försvarsmaktens åtkomst till dedikerade järnvägsfordon säkerställs inom ramen för totalförsvaret.

En transportbataljon ur dagens operativa logistikbataljon upprättas och två trafik- och transportledningskompanier⁴⁵ är operativa med *Reception, Staging and*

⁴⁵ Trafik och transportledning avses omstruktureras mot Natos förmågemål och då organiseras i MOVCON samt andra lämpliga förbandselement enligt Nato Capability Targets

Onward Movement (RSOM) förmåga. De två befintliga sjukhuskompanierna⁴⁶ vidmakthålls och förstärks med ytterligare sjuktransportkapacitet.

Logistiken fortsätter kraftsamla mot förbandsproduktionen och anpassningen mot Nato genom att utveckla en andra transportbataljon och av en fältsjukhusbataljon. Förbandsutbildning av de operativa transportbataljonerna sker genom samordnad förbandsomsättning med armén. Krigsorganisationen förstärks genom tecknande av avtal med frivilligpersonal.

Anskaffning av sjukvårdsmateriel och sjuktransportfordon genomförs i perioden. Militärbaserna förstärks, i olika grad, genom tillförsel av hanterings- och sjuktransportresurser. Vidare utvecklas militärbasernas förmåga att omhänderta lätt skadade och sjuka i syfte att avlasta den civila sjukvården.

Markverkstäderna utvecklas i perioden till krigsförband och de tekniska kompanierna organiseras under markverkstadsförbandet som en rörlig reparationsförmåga. Markverkstäderna förstärks personellt och tillförs verktygs- och reservdelssatser för att öka tillgängligheten för materiel i samtliga beredskapsnivåer.

Försörjningstryggheten ska förstärkas genom fortsatt ökning av lagerhållning av förnödenheter. Flera förutsättningsskapande infrastruktursatsningar genomförs koordinerat med anskaffning av ammunition.

Utveckling 2031-2035

I perioden utvecklas en tredje transportbataljon för operativ nivå, ytterligare en fältsjukhusbataljon samt en förstärkt fältsjukhusbataljon. Ett tredje och ett fjärde trafik- och transportledningskompani utvecklas mot RSOM för att möta ett ökat behov av transportledning och transitering.

Uppbyggnaden av lagernivåer samt beredskapsplanering hos verksamhetskritiska leverantörer fullföljs.⁴⁷

Militärregioner, militärregionförband och hemvärnsförband

Militärregionerna ansvarar under operationsledningen för territoriell verksamhet och regional underrättelse- och säkerhetstjänst. I ansvaret ingår att leda regionala transporter och transiteringar, mobiliseringsförberedelser, skydd och bevakning av Försvarsmaktens skyddsvärden och annan territoriell verksamhet.

⁴⁶ Två sjukhuskompanier har motsvarande operations- och vårdkapacitet som en fältsjukhusbataljon. Nuvarande sjukhuskompanier förstärks med traumatropp och extra sjuktransportförmåga. Förbandet har kirurgisk förmåga och omfattar grundläggande förmåga till liv, lem och funktionsbevarande kirurgi som även kan användas för att förstärka andra förmågor. Förbandet har relativt lång omgrupperingstid efter att det påbörjat lösande av sin uppgift.

⁴⁷ Med verksamhetskritiska leverantörer avses företag vars verksamhet är avgörande för att Försvarsmakten under alla beredskapsnivåer ska kunna lösa sin uppgift.

Militärregioner, regionala förband och hemvärnsförband dimensioneras för att utgöra den territoriella basplattan i det nationella försvaret. Militärregionerna har egna resurser i form av vissa grundtilldelade förband, men ska också kunna leda tillförda förband i alla konfliktnivåer. I militärregionernas ansvar ingår också att samordna civila och militära resurser på lokal och regional nivå.

Hemvärnsförband med hög tillgänglighet och god lokalkännedom utgör tillsammans med stående och mobiliserande regionala förband grunden i militärregionernas förbands- och förmågestruktur. Hemvärnsförbanden har förmåga att snabbt skydda militära objekt, basområden och samhällskritiska funktioner men har också förmåga att stödja övriga Försvarsmakten och samhället med andra uppgifter.

Som allierad i Nato är en del förändringar för militärregionerna med ingående förband nödvändiga. Planering och genomförande av regionalt världsstödd är en mer betydande uppgift samtidigt som behovet av att leda territoriell verksamhet kvarstår med ökat inslag av allierade förband. Kravet på interoperabilitet med allierade förband ökar.

Hemvärnsförbanden är beroende av att frivilliga försvarsorganisationer utvecklas både för att omhänderta nya förmågor och för förbandens samlade utbildningsbehov, bland annat som en följd av materiell förnyelse där modern teknik bidrar till utvecklade förmågor.

Utveckling 2026-2030

I perioden fortsätter tillväxten av regionala förband, hemvärnssoldater och hemvärnspersonal. Regionala ledningskompanier, regionala säkerhetsskvadroner samt regionala militärpolisplutoner ska till huvuddel vara tillförda. Militärregiongruppernas utveckling för att öka sin förmåga att stödja hemvärnsförbanden och för att kunna ta ett ökat lokalt ansvar i totalförsvarssamordningen fullföljs. Hemvärnsförbandens modernisering genom omsättning och kompletteringsanskaffning av materiel fortsätter. Fortsatta investeringar sker i infrastruktur och förmågan att leda territoriell verksamhet utvecklas vidare. Ombeväpning till nytt eldhandvapen för samtliga förband fortsätter.

Utveckling 2031–2035

I perioden fullföljs tillväxt av regionala förband, hemvärnssoldater och hemvärnspersonal. Fortsatta investeringar sker i infrastruktur och förmågan att leda territoriell verksamhet utvecklas vidare. Ombeväpning till nytt eldhandvapen för samtliga förband fullföljs.

Specialförband

Specialförbanden kompletterar övriga Försvarsmaktens förmågor genom uppträdande, tempo och förmågor och bidrar till handlingsfrihet i hela

konfliktskalan. Med hög tillgänglighet har specialförbanden förmåga att genomföra specialoperationer autonomt eller inom ramen för bi- eller multilaterala operationer på eget, allierade, partners eller annat territorium.

Specialförbanden fortsätter utvecklas mot ett än mer proaktivt förhållningssätt. Detta realiseras bland annat genom utveckling av jägarförbanden, vilket skapar förutsättningar för specialisering med del av specialförbanden. Vidare utvecklas förmågan till marina specialoperationer och användandet av autonoma och obemannade farkoster, vilket tillsammans med digitalisering och införandet av interoperabla ledningsstödsystem bidrar till handlingsfrihet och högre effekt.

Utveckling 2026–2030

Specialförbanden utvecklar och implementerar successivt marin specialoperationsförmåga samt förmågan inom autonoma och obemannade system, vilket medför krav på investeringar i personal, organisation, teknik, infrastruktur samt metodutveckling.

Genom digitalisering effektiviseras ledning och genomförande av specialoperationer. Specialförbanden säkerställer tidigt i perioden nationell och internationell interoperabilitet genom implementering av moderna ledningsstödsystem och sambandsmedel.

I slutet av perioden säkerställs relevant dataförsörjning och implementeringen av automatiserad bearbetning, molntjänster, robust transmission samt utveckling av beslutsstödsverktyg.

Specialförbanden ökar uthållighet genom åtgärder för skydd och bevakning samt betjäning av ledning såväl som möjlighet att återskapa förband och förmåga. Inom ramen för ökad uthållighet utvecklas inledningsvis militärbasen, och i mitten av perioden påbörjas bemanning och träning. Logistikorganisationen inom specialförbanden fortsätter utvecklas mot att kunna hantera specialförbandens specifika behov. Övrigt stöd från Försvarsmaktens logistikförband är under beredning, inklusive tillhandahållande av värdlandsstöd.

Specialförbanden stödjer också arméns utveckling och vidmakthållande av delar ur jägar- och norrlandsjägarbataljon⁴⁸ som robusta stridsgrupper⁴⁹ inom ramen för respektive bataljon. Stridsgrupperna kompletterar och förstärker därmed specialförband i nationellt ledda och Nato-ledda specialoperationer.

Specialförbanden överser, tillsammans med marinen, tidigt i perioden hur delar av de marina förbanden ska integreras i en specialoperativ kontext. Vidare stödjer specialförbanden marinens utveckling och vidmakthållande i enlighet med genomförd översyn.

⁴⁸ Delar ur 31.jägarbataljon och 1.norrlandsjägarbataljon.

⁴⁹ Motsvarande Special Operation Land Task Group (SOLTG).

Förmågan att genomföra internationella insatser vidmakthålls.

Utveckling 2031–2035

I perioden ska tidigare identifierade områden implementeras, däribland fortsatt materielanskaffning och metoanpassning inom ramen för marin specialoperationsförmåga, autonoma och obemannade farkoster samt digitalisering.

Förmågan att genomföra internationella insatser vidmakthålls.

Cyberförsvar

Försvarsmaktens cyberförsvar bidrar till totalförsvaret genom att i samtliga konfliktnivåer förneka en motståndare att i eller genom cyberdomänen påverka det militära försvarets förmåga att mobilisera, möta ett väpnat angrepp, upprätthålla den territoriella integriteten eller värna Sveriges suveräna rättigheter. Cyberförsvaret genomför cyberoperationer autonomt eller inom ramen för gemensamma operationer. Cyberförsvaret har förmåga att genomföra offensiva och defensiva cyberoperationer samt att upptäcka, identifiera och avvärja hot mot digitala informationssystem och elektroniska kommunikationstjänster. Den offensiva cyberförmågan kan nyttjas för att upprätthålla egen handlingsfrihet samt genom cyberdomänen påverka motståndarens handlingsfrihet.

Förmågan stärks genom organisering av Försvarsmaktens cyberförsvar som ett sammanhållet system. I Försvarsmaktens cyberförsvarsystem ingår en cyberförsvarsledning i Högkvarteret, cyberförsvarsförband specialiserade på Försvarsmaktens verkans- och ledningssystem, cyberförsvarsförband specialiserade på försvar av kritisk infrastruktur samt andra resurser inom myndigheten. Cyberförsvarsförbanden organiseras i krigsförbandet cyberförsvarsdivision.

Utvecklingen innebär utökad kapacitet och förmåga att i högre beredskapsnivåer kunna leda hela Sveriges krigsorganiserade cyberförsvar samtidigt som cyberförsvarsresurser i fred kan bidra till cybersäkerhetsarbetet inom ramen för Nationellt cybersäkerhetscenter (NCSC). Därmed utvecklas cyberförsvaret i enlighet med beslutad inriktning för 2021–2025 samtidigt som förstärkningen medger ökad interoperabilitet med Nato, ökad förmåga att upptäcka fientlig närvaro samt ökad förmåga att genomföra cyberoperationer i och utanför Försvarsmaktens system och plattformar inklusive försvar av svensk kritisk infrastruktur som Försvarsmakten är beroende av.⁵⁰

⁵⁰ Uppgiften att i såväl fred som i högre beredskapsnivåer försvara svensk kritisk infrastruktur som Försvarsmakten är beroende av kan komma att kräva en ändring av Försvarsmaktens ansvar och uppgifter. Myndigheten avser att vid behov återkomma i denna del.

Försvarsunderrättelseverksamhet, militär underrättelsetjänst och säkerhetstjänst

Planeringen som ligger till grund för föreliggande budgetunderlag innebär att försvarsunderrättelseverksamheten liksom den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten successivt kommer att tillväxa och vidareutvecklas i perioden 2025–2030. Påbörjad utveckling 2025–2030 fortsätter i perioden 2031–2035.

Utveckling 2026–2030

Givet den aktuella omvärldsutvecklingen genomförs förmågeutveckling med ökad ambition och i vissa fall tidigare i perioden jämfört med föregående planering. Arbetet med anpassningsåtgärder inom ramen för Nato fortgår med särskilt fokus på förmågemålsättningar och interoperabilitet. Som Nato allierad krävs en väsentligt ökad tillgänglighet av Nato-kompatibla ledningsstödsystem för funktionen och förmågan att i realtid, eller nära realtid, dela stora dataströmmar. Åtgärder genomförs därför för att sammantaget utveckla lednings- och samverkansförmåga, samt för ökad uthållighet och tillgänglighet.

Vidare förstärks underrättelse- och säkerhetsfunktionen för att möta nya krav på nationellt och internationellt samarbete samt för den operativa planläggningen och utökat samarbete inom totalförsvaret. Funktionen förstärks även för att kunna ge effektiv förvarning och bidra till att öka Försvarsmaktens operativa effekt genom aktivt deltagande i nationella och internationella övningar och insatser, samt inom ramen för forskning och utveckling. Den digitala förmågan är avgörande för att öka förutsättningarna för att kunna utveckla och förstärka såväl underrättelse- och samverkansförmågan som möjligheterna att kunna verka som en relevant part i nationella och internationella sammanhang.

Säkerhetsfunktionen förstärks genom säkerhetsskyddsplanering, ökade krav på nyttjande av krypto inom totalförsvaret, åtgärder för att öka Försvarsmaktens cybersäkerhet samt införandet av interoperabla ledningssystem och förstärkning av ledning.

Underrättelse- och säkerhetstjänsten förstärks för att kunna hantera hybrida hot samt för att möta ökade krav på uthållighet och nya bearbetningsområden. Säkerhetstjänsten förstärks för att möta ökade krav på att identifiera och klarlägga säkerhetshotande verksamhet och skyddsbehov samt för att möta den utökade förbands- och personalvolymen, nya materielsystem och uppbyggnad av totalförsvaret.

2.3. Utveckling av militär förmåga

Forskning och utveckling är en förutsättning för utveckling av operativ förmåga för hela totalförsvaret. Studier, forskning, teknikutveckling och icke objektsbunden materielutveckling, som i nuläget är integrerade i den långsiktiga förmågeutvecklingen, anpassas för att även kunna stödja forcerad förmågeutveckling.

Försvarsinnovation ingår som en strategisk förmåga för att snabbare och bättre än motståndaren kunna lösa militära och försvarsrelaterade problem över tid och nyttiggöras i krigsförbandens verksamhet. Utveckling av området stärker relationerna mellan den civila och den militära sektorn och ger ökad möjlighet till forcerad utveckling av tekniker med dubbla användningsområden.

2.3.1. *Forskning och utveckling*

Forskning och utveckling pågår och nyttiggörs här och nu, men bygger också handlingsfrihet för framtiden. Försvarsmaktens verksamhet inom området baseras till stor del på uppdrag till Totalförsvarets forskningsinstitut, Förvarshögskolan och Försvarets materielverk. Försvarsmakten utvecklar också kontinuerligt förmågan att nyttja internationella bi- och multilaterala samarbetsformat för att utveckla militär förmåga.

Under perioden 2025-2030 utökas verksamheten både inom befintliga och nya forskningsområden. Förstärkning kommer att ske inom de grundläggande, och till del integritetskritiska, områdena som sensorer och signaturanpassning, ledning och människa-systeminteraktion, vapen- och skyddsteknik, telekrig, undervattensteknik, militär infrastruktur samt inom krigsvetenskap.

Vidare planeras för forskning och utveckling inom nyare områden som benämns som framväxande och omvälvande, exempelvis cybersäkerhet, artificiell intelligens, autonoma system, material- och produktionsteknik samt, inte minst inom energilagring och energiförsörjning för militära behov. Inom humanforskningsområdet förstärks forskningen inom krigsvetenskap och militär profession. Det sistnämnda inkluderar bland annat urval och rekrytering inklusive psykologiska och fysiska kravprofiler för militär personal.

En viktig del är verksamhet som innebär teknikutveckling och teknologitransfer tillsammans med företag och andra aktörer. Även denna verksamhet ökar för att i högre grad omsätta utvecklade kunskaper till operativ förmåga, genom att föra operatörer och teknikutvecklare närmare varandra och därmed möjliggöra snabbare materielutveckling samt utveckling av militär infrastruktur. Försvarsmakten arbetar med försvarsinnovation och civil-militära synergier i enlighet med regeringens inriktning för området.⁵¹

Försvarsmaktens program för icke objektsbunden materielutveckling och demonstratorer för att bidra till bättre förutsättningar inför omsättning eller utveckling av förmåga fortsätter. Programmet inriktas mot att stödja förmågebehov på operativ nivå. Bland annat vidareutvecklas resultat från Försvarsmaktens verksamhet inom forskning och teknikutveckling, modern teknik till framtida materielsystem demonstreras och integrering av ny teknik i befintliga förbandssatta system testas för att snabbt utvärdera möjligheterna med ny teknik. Genom att i ett tidigt skede genomföra objektberoende utveckling

⁵¹ Strategisk inriktning för försvarsinnovation, Regeringskansliet, Förvarsdepartementet, 2024-01-08.

skapas handlingsfrihet, underlag för vägval och minskad risk i kommande anskaffningar. En utökning inom icke objektsbunden materielutveckling förstärker förmågan att snabbt omsätta kunskap och identifiera ny teknik som kan användas till att bygga förmåga på kort och längre sikt.

2.4. Totalförsvaret och nationella samarbeten

I enlighet med de försvarspolitiska målen ska totalförsvaret utformas och dimensioneras för att försvara Sverige mot ett väpnat angrepp och medverka till försvaret av allierade enligt de åtaganden som följer av medlemskapet i Nato. Sverige ska utveckla sitt totalförsvaret som en integrerad del i ett kollektivt försvaret med övriga allierade. Försvarsmakten är den myndighet i Sverige som ska säkerställa att Natos krav⁵² omhändertas i totalförsvarens planering.⁵³ Försvarsmakten utvecklar bland annat i samverkan med Myndigheten för samhällsskydd- och beredskap (MSB) en handlingsplan, som är anpassad till Natos processer, krav, riktlinjer, med gemensamma utgångspunkter som ska kunna användas av alla aktörer inom totalförsvaret samt en inriktning av övningsverksamheten inom totalförsvaret som synkroniseras med Natos eller andra partners aktiviteter.

Med utgångspunkt i regeringens styrning fortsätter Försvarsmaktens arbete med att successivt konkretisera det militära försvarets och alliansens behov av stöd samt att delge berörda myndigheter och aktörer planeringsantaganden och dimensionerande utgångspunkter för det civila försvaret. En central del av detta arbete är planeringen för värdlandsstöd. Försvarsmaktens avser att prioritera åtgärder som snabbt ger störst effekt och därmed höjd förmåga inom de viktigaste samhällsfunktionerna som ska prioriteras och övas tillsammans inom totalförsvaret.

Försvarsmakten strävar efter att främja att totalförsvarets behov genomsyrar fler verksamhetsområden samt utgör ett centralt perspektiv i utvecklingen av samhället. Som grund för denna utveckling är väl fungerande och fördjupade samarbeten med aktörer inom de viktigaste samhällsfunktionerna avgörande. Försvarsmakten planerar verka för att det utvecklas ett aktivt totalförsvaret där totalförsvarets resurser kan nyttjas även i fredstid. Försvarsmakten kommer även verka för en ändamålsenlig struktur och samordning inom ramen för det militära försvaret som inkluderar såväl försvarsmyndigheterna som privata aktörer.

Försvarsmakten planerar för att främja och utveckla en samlad totalförsvarets förmåga i sjödomänen samt att denna förstärks i strukturen för totalförsvaret. Detta innebär bland annat behov av en ändamålsenlig och heltäckande författningsreglering som tydliggör aktuella aktörers befogenheter

⁵² Bl.a. *NATO Response system (NRS)*, vilket inkluderar *Natos Resilience Objectives*, *Natos Baseline Requirements for National Resilience (NBR)* och *Response Measures (RM)*.

⁵³ Uppdrag till Socialstyrelsen och Försvarsmakten att vidareutveckla samverkan mellan militär verksamhet och civil sjukvård. S2024/00865 (delvis), 2024-04-18.

och ansvar, samt täcker hela hotskalan och omfattar såväl sjöterritorium som de maritima zonerna.

Försvarsmakten anser även att det är angeläget att myndigheter och andra aktörer inom totalförsvaret upprätthåller sin egen cybersäkerhet, i alla konfliktnivåer. Detta för att bidra till samhällets samlade robusthet och bidrag till cyberförsvaret. Försvarsmakten planerar vidta åtgärder för att främja detta, bl.a. genom att fortsätta att utveckla former för att omhänderta frivilliga krafter för att långsiktigt kompetensförsörja och stärka cyberförsvarsförmågan.

2.5. Övrig verksamhet

Försvarsmakten genomför exportstödjande och statsceremoniell verksamhet samt stöd till samhället i enlighet med lagar och förordningar, bland annat förordningen (2024:1333) med instruktion för Försvarsmakten. Exportstödjande verksamhet liksom stöd till samhället är i stor utsträckning avgiftsfinansierat. Prognostiserade avgifter redovisas i kapitel 5.

3. Förutsättningar för uppbyggnad av förmåga

Försvarsmakten värnar systembalansen mellan krigsorganisationens förmågor och funktioner, främst avseende verkan och uthållighet. De stödjande verksamheterna för att säkerställa både tillgänglighet och uthållighet inom myndigheten omfattar personalförsörjning, materieförsörjning, logistikförsörjning, försvarsmedicin, infrastrukturförsörjning/ingenjörsförmåga, upphandling av varor och tjänster samt finansiering.

3.1. Personalförsörjning

Personal med rätt kompetens är Försvarsmaktens viktigaste resurs och är tillsammans med personellt uppfyllda krigsförband avgörande för den operativa förmågan. Utöver den militära personalen bidrar den civila personalen med avgörande kompetens för den militära förmågan.

Försvarsmaktens behov utgår från den fredstida grundorganisationen liksom den krigsorganisation som intas vid beslut om höjd beredskap.

Samtliga försvarsgrenar och stridskrafter har behov av ökade personalvolym och av komplettering med specifika kompetenser för att nå planerad förmågeutveckling. För marinens stående förband vidtas åtgärder för att möta efterfrågad tillgänglighet och uthållighet. Marinen prioriterar särskilt utbildning av personal för att målet för beslutad tillväxt successivt nås enligt plan. Förutsättningsskapande är att beställningarna av värnpliktiga i marinen, bland annat befälsvärnpliktiga, ökas och att den anställda personalen utvecklas för att möjliggöra en långsiktig tillväxt.

En jämställd och jämlik organisation är framför allt nödvändig för myndighetens kompetensförsörjning och därmed för förmågetillväxten, men bidrar även till det militära försvarets trovärdighet, folkförankring och försvarsvilja. Genom att rekrytera och krigsplacera de mest lämpliga individerna, oavsett kön eller bakgrund, ökar försvarsförmågan. Försvarsmakten arbetar målmedvetet för att fortsätta utvecklas inom området och för att vara en attraktiv och inkluderande arbetsgivare.

3.1.1. Personaltillväxt och kompetensbehov

Försvarsmaktens personalförsörjning ska tillgodose det personalbehov som förmågetillväxten kräver, samtidigt som myndigheten löser uppgifter här och nu.

Tabell 2: Planerad personaltillväxt för åren 2025, 2030 och 2035

Personalgrupper/kategorier	2025	2030	2035
Yrkesofficerare (YO)	10 200	10 800	11 800
Kontinuerligt tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän (GSS/K)	6 900	8 800	9 500
Civilanställda	11 400	13 100	14 600
Reservofficerare (RO)	5 800	5 800	5 800
Tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän (GSS/T)	4 800	6 000	6 000
Värnpliktiga exkl. personalreserv	26 500	44 000	51 000
Avtalspersonal i hemvärnsförband	24 000	26 000	27 000
Avtalspersonal i övriga krigsförband	500	2 600	3 200
Summa	89 800	116 800	128 600

Att öka tillgången och tillgängligheten på yrkesofficerare med efterfrågad kompetens är prioriterat och Försvarsmaktens målsättning är att genom en kombination av olika åtgärder och förändringar möjliggöra beslutad förmågetillväxt. Exempel på åtgärder är utökad officersutbildning, en utvecklad modell för rekrytering till särskild officersutbildning samt arbete för att, där det är lämpligt, ersätta yrkesofficerare med civilanställda för att frigöra dessa till andra uppgifter.

Reservofficerare har en viktig roll i Försvarsmakten. Myndighetens behov av reservofficerare ökar med den förmågetillväxt som beslutats för krigsorganisationen. Försvarsmaktens bedömning är att krigsorganisationens ökade behov av reservofficerare möjliggörs framför allt genom krigsplacering av befintliga reservofficerare.

Myndigheten fortsätter därutöver att utöka reservofficersutbildningen relativt de senaste årens nivåer. Arbete pågår även med en fördjupad analys för att identifiera framtida kompetensbehov hos reservofficerare. Åtgärder inkluderar bl.a. kompetensinventering och kompetensutveckling av reservofficerare samt utveckling av möjligheterna för reservofficerare att ta anställning som yrkesofficerare.

Samarbetet med frivilliga försvarsorganisationer utvecklas löpande. Försvarsmakten fördjupar sitt engagemang med de frivilliga försvarsorganisationerna för att genom dessa utbilda frivilligpersonal till krigsförbanden.

Även personalgruppen anställda gruppbefäl, soldater och sjömän (GSS K/T) planeras öka i perioden fram till 2035. Utöver att lösa centrala uppgifter i krigsorganisationen är de en viktig rekryteringsbas för Försvarsmaktens försörjning av yrkes- och reservofficerare såväl som försörjning av hemvärnsförbanden. Värnpliktiga under grundutbildning kommer i högre utsträckning än i nuläget behöva användas för nationell beredskap och operationer, i syfte att tillvarata de möjligheter ökad grundutbildning ger samt frigöra GSS/K för mer kvalificerade uppgifter.

Vid en utökad ambitionsnivå som allierad i Nato kan det inte uteslutas att det uppstår ett behov av att nyttja värnpliktiga inom ramen för Natos operationer för avskräckning och försvar av alliansen. Hur stort behovet kan komma att bli samt inom vilka operationer som skulle bli aktuella behöver analyseras ytterligare. Frågan behöver även lyftas in i en större kontext där parametrar som försvarsvilja, samhällskontrakt och myndighetens personalförsörjning vägs in.

3.1.2. Grundutbildning med värnplikt

Grundutbildning med värnplikt syftar till att bemanna krigsorganisationen. Försörjningen av militär personal bygger på att myndigheten tillvaratar rekryteringsunderlaget som grundutbildningen ger. För att bemanna organisationen med såväl meniga som befäl krävs utökade utbildningsvolymmer samt en fortsatt hög fullföljandegrad. Försvarsmaktens mål är att nå en volym om 12 000 värnpliktiga år 2032. Utöver det ser myndigheten över möjligheten att utbilda upp mot 14 000 värnpliktiga.

Den utbildning som genomförs måste hålla rätt kvalitet och genomföras på ett säkert sätt. Försvarsmakten ser ett behov av ökade volymer mot plutonsbefälsnivå som kan krigsplaceras i mobiliserande förband och bidra till befälsförsörjningen.

Under hela perioden 2025-2035 ökar myndigheten kapaciteten för grundutbildning av värnpliktiga. Försvarsmakten inför åtgärder för att effektivisera utbildningen, öka grundutbildning mot plutonbefälsnivå, genomföra en kontinuerlig uppföljning avseende antal som tar anställning respektive krigsplaceras, samt säkerställa att kvinnor har rätt förutsättningar och möjligheter för att genomföra grundutbildning.

Grundutbildning för totalförsvarspliktiga genomförs på befintliga organisationsenheter i balans med produktions- och utbildningsförutsättningar. Samtliga försvarsgrenar förses med ytterligare värnpliktiga för grundutbildning.

3.1.3. Yrkes- och reservofficersutbildning

Myndigheten bedömer att nuvarande utbildningar med officersprogrammet (OP), grundläggande officersutbildning inom Försvarsmakten (GOU) och särskild officersutbildning (SOFU) i stort motsvarar organisationens behov av kompetens och handlingsfrihet för framtida utveckling. Myndigheten utvärderar, överser och utvecklar kontinuerligt utbildningssystemet i syfte att bättre kunna möta de kompetensbehov som finns i organisationen. Försvarsmakten dimensionerar tillsammans med Försvarshögskolan kontinuerligt utbildningsvolymerna för att möta framtida behov av personaltillgång samt för att bidra till att hantera brister inom vissa kompetensområden.

3.1.4. Förbandsomsättning och personella ersättningsförband

Grunden för militär förmåga är tillgängliga krigsdugliga förband med rätt resurser, utbildning, träning och övning för att lösa sina uppgifter. Förbandsomsättning utgör grund i den uppbyggnad och det vidmakthållande av krigsförband som ständigt pågår.

Tillämpning av förbandsomsättning skiljer sig åt för stående, mobiliserande och hemvärnsförband. Förbandsomsättningsystem utvecklas vidare i syfte att producera och vidmakthålla samövande krigsförband.

Ökade grundutbildningsvolymerna skapar förutsättningar för att bygga en betydande personalreserv. Dagens personalreserv utgörs av värnpliktig personal som inte är krigsplacerad i krigsförband. Personalen registerhålls vid Plikt- och prövningsverket. Försvarsmakten utarbetar förslag för att komplettera personalreserven med mer krigsförbandslika personella ersättningsförband som kan nyttjas som grund i det fall befintliga krigsförband behöver reorganiseras eller om nya krigsförband ska skapas. De personella ersättningsförbanden tillförs inledningsvis inte någon materiel.

3.2. Materieförsörjning

Försvarsmaktens materieförsörjning utgör en avgörande del av uppgiften att vidmakthålla och utveckla krigsorganisationens förmåga. I rådande omvärldsläge behöver Försvarsmakten, i syfte att öka den operativa förmågan här och nu, anskaffa betydande kvantiteter av materiel med korta ledtider samtidigt som vidmakthållandeåtgärder för att höja tillgängligheten hos befintlig materiel måste ske.

3.2.1. Anskaffning

Anskaffning av militära system är behäftat med långa ledtider. Utveckling och implementering av stödsystem och infrastruktur behöver ske koordinerat med anskaffningsprocesser. Från budgetering och beslut till leverans och förbandsättning går det ofta fem till tio år, ibland ännu längre vid komplexa materielsystem. Den senaste tioårsperioden har förutsättningarna för

materieförsörjning väsentligt förändrats bland annat avseende inriktningar, beslut, ekonomi och marknadskonkurrens. Efter Rysslands invasion av Ukraina har efterfrågan på försvarsmateriel kraftigt ökat. Detta har sammantaget skapat utmaningar i att åstadkomma en snabb och effektiv materielanskaffning. Även Försvarmaktens utmaningar inom kompetensförsörjning påverkar materieförsörjning där systemarbete, kravställning och beställningsarbete konkurrerar med andra viktiga uppgifter och därför riskerar att inte hinna genomföras med full kvalitet.

Både de kort- och långsiktiga behoven kräver förändrade arbetssätt och processer hos Försvarmakten och Försvarets materielverk.⁵⁴ Särskilt behöver beaktas hur omsättning av strategiska materielsystem ska genomföras. En grund för att hantera ovanstående utmaningar är politiskt beslutade ekonomiska ramar som är långsiktiga och stabila.

Försvarmakten strävar samtidigt efter att skapa flexibilitet i relation till investeringsplanen för att kunna hantera sent uppkomna förändringsbehov exempelvis vid förseningar i leveranser och utfall inom komplexa materielsystem. Ett exempel på flexibilitet är att förbereda anskaffning av materiel som ligger längre bort i investeringsplanen och bedöms kunna anskaffas med relativt kort framförhållning såsom beredskapsvaror. Det finns även behov av att ha en effektiv modell för läglighetsköp av större materielsystem, denna modell behöver stödjas av snabba processer såväl inom Försvarmakten som mot Försvarets materielverk och politisk nivå. Försvarmakten stödjer även Försvarets materielverks initiativ avseende att överse praxis kring planeringsmetodik för anslagsposten

1:3.1 Leverantörsutgifter för leveranser.

Anskaffning sker på olika sätt beroende på olika faktorer, t ex anskaffningens omfattning, komplexitet eller om den bedöms vara ett strategiskt materielområde. Enklare materiel eller system upphandlas i konkurrens med en balans mot behovet av försörjningstrygghet. I den mån det är möjligt ska samanskaffning med annan nation ske, t ex via NSPA⁵⁵.

Vid upphandling av mer kvalificerade system ska hänsyn tas till försörjningstrygghet, integrationsmöjligheter, generella upphandlingsregler samt möjligheter till underhållsavtal med nationell industri eller industri i närområdet.

Vid utveckling och upphandling av större materielsystem som bedöms vara strategiskt materielområde ska myndigheter såsom Försvarmakten, Försvarets materielverk och Totalförsvarets forskningsinstitut vara delaktiga i industrins

⁵⁴ Redovisning av regleringsbrevsuppdrag avseende effektiva och ändamålsenliga arbetssätt och processer, FM2024-4113:36 m.fl., 2024-11-04.

⁵⁵ NATO Security and Procurement Agency är en av upphandlingsfunktionerna i Natostrukturen. NSPA ansvarar för anskaffning av materiel inom flertalet områden såsom logistik, systemstöd, tjänster och vapen till allierade Natos militära organisation och partnerländer.

arbete längs hela teknologimognadskalan (TRL-skalan), från grundforskning till färdig produkt.

För vissa materielområden kommer krävas ett nytt förhållningssätt för anskaffning och vidmakthållande av operativt relevant förmågenivå. Exempel på sådana områden är obemannade flygande system och motmedel mot dessa där utvecklingen går i sådan takt att tidigare använda rutiner för anskaffning och vidmakthållande inte kommer fungera. Istället kommer krävas en mer sömlös gräns mellan anskaffning och vidmakthållande samt mellan Försvarmakten, Försvarets materielverk och industrin. Myndigheterna, eller industri med tydliga avtal, behöver ha kapacitet för att löpande utveckla, modifiera och uppgradera materielssystemen för att över tiden hålla dessa operativt relevanta.

3.2.2. Vidmakthållande

Den beslutade operativa förmågetillväxten förutsätter höjd tillgänglighet på Försvarmaktens tyngre effektbestämmande materiel. Planering pågår för ett antal åtgärder i syfte att åstadkomma detta men med utmaningar kopplade till materielens ålder och generella skick. Exempelvis kan det vara svårt att anskaffa reservdelar till äldre materielssystem då tillverkningen kan ha upphört. I syfte att åstadkomma tillgänglighet genomförs löpande bedömningar avseende alternativa metoder för reservdelsanskaffning, felkoncentrering samt nyanskaffning i de fall det bedöms mest rationellt.

Planerad tillväxt av Försvarmaktens krigsorganisation i kombination med ett ökat nyttjande av materielen för utbildning, övning och insats medför behov av försörjningslösningar som ur ett livscykelperspektiv kan genomföra ökade satsningar på vidmakthållande av materielen. I rådande omvärldsläge behöver Försvarmakten och Försvarets materielverk även öka fokus på att säkerställa tillgänglighet och ändamålsenligt nyttjande av såväl materiel som befintliga produktionsresurser för vidmakthållande. Kravet på robusta försörjningskedjor ökar såväl avseende anskaffning som för vidmakthållande.

Försvarmaktens förslag till investeringsplan för samhällsinvesteringar redovisas i underbilaga 1.4 och investeringsplan för vidmakthållande av materiel och anläggningar samt investeringsplan för anskaffning av materiel och anläggningar redovisas i underbilagorna 1.5 respektive 1.6.

3.3. Infrastrukturförsörjning

Ändamålsenlig och tillgänglig infrastruktur är en central komponent för totalförsvarets förmåga. Aktuell omvärldsutveckling, beslutad förmågetillväxt samt som allierad i Nato medför höga och delvis förändrade, krav på infrastrukturförsörjning för försvarets behov.

För effektiv uppbyggnad av krigsorganisationen är det centralt med en koordinerad tillväxt mellan de resursslåg som krävs för att bygga militär förmåga.

Att Försvarsmakten exempelvis får leveranser av materiel utan att det finns lokaler för förvaring eller att byggnaden inte kan nyttjas för att det inte finns resurser för att installera IT är exempel på händelser som är ineffektiva både ur ett operativt och ekonomiskt perspektiv. I syfte att förbättra koordineringen arbetar Försvarsmakten, Fortifikationsverket och Försvarets materielverk bl.a. med förändrade arbetssätt och processer.⁵⁶

För att öka takten i infrastrukturförsörjningen bedöms det även vara nödvändigt att myndigheterna fokuserar på enklare och mer flexibel infrastruktur, där snabba och tillfälliga lösningar kontinuerligt vägs mot konstruktion av stadigvarande byggnader. I syfte att korta ledtider ska standardiserade typbyggnader och andra typlösningar i så stor utsträckning som möjligt användas. Försvarsmakten behöver även, med stöd av Fortifikationsverket och Försvarets materielverk, kontinuerligt arbeta för att snabbt kunna omhänderta förändrad hotbild och de behov som följer av att myndighetens materiel- och personalförsörjning förändras.

För att reducera risk för funktionsbortfall och tillgänglighet till kritisk infrastruktur samt bidra till ökad uthållighet här och nu behöver myndigheterna även öka fokus på att reinvestera och vidmakthålla kritisk infrastruktur samt grundläggande kapacitet avseende teknisk försörjning.

3.3.1. Planerade infrastrukturåtgärder

I enlighet med 6 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag (2000:605) ska Försvarsmakten i budgetunderlaget lämna uppgifter om större förändringar av lokalbehovet under de tre närmsta budgetåren. Försvarsmaktens tillkommande infrastruktur består av både byggnation, utökad förvärvsverksamhet, kortsiktiga externa införhyrningar och upprättande av tillfällig infrastruktur. Av tabellerna 3 och 4 framgår myndighetens bedömning av större infrastrukturobjekt med tillträde 2026–2028 samt större införhyrningar hos andra fastighetsägare än Fortifikationsverket. Myndigheten bedömer att andelen införhyrningar av externa fastighetsägare kommer att öka, i första hand för att lösa tidskritiska lokalbehov och tillgång till geografiskt specifika platser

⁵⁶ Redovisning av regleringsbrevsuppdrag avseende effektiva och ändamålsenliga arbetssätt och processer, FM2024-4113:36 m.fl., 2024-11-04.

Tabell 3: Objekt med investeringskostnad över 40 miljoner kronor som Försvarmakten får tillträde till 2026–2028 sorterade per ort

Ort	Berörda OrgE/förband	Infrastrukturinvesteringar
Arvidsjaur	K 4	Utbildningshall och kallförråd.
Berga	4.sjöstriflj, Amf 1	Anläggning för hantering av autonoma undervattenssystem, ny sjösättningsramp, underhållsverkstad och förråd för dykmateriel och hangar för tre svävare.
Boden	I 19	Stridsfordonshall, Kanslihuset, förbandsnära ersättningsförråd.
Eksjö	Ing 2	Kallförråd och ombyggnation av tvättanläggning.
Enköping	MR M, LedR, FMTIS	Läglighetsköp för Enköpings garnison, lokaler för Upplands-och Västmanlandsgruppen, lokaler för FMTIS utökade verksamhet och hårdgjord yta.
Göteborg	Amf 4	Lokal för kontinuerligt anställda och hall avsedd för övning och vård inom Göteborgs garnison.
Halmstad	Lv 6, MHS H, FMTS, MR V	Om- och nybyggnad av stridsteknikfält och luftvärnshallar, utökning av lokaler för att möjliggöra ökade utbildningsvolymerna, infrastrukturåtgärder vid införandet av JAS 39E, multifunktionshall med rangeryta, utbildningsanordning för samband- och ledningsutbildning, anpassning av lokalyta för utökad behov av tekniker, markinfrastruktur, förråd, fordonsuppställningsplatser med hårdgjord yta, skärmtak och torrluft och utökad lokaler för systemenheten.
Härad	MR M	Kasern, förläggning, kontor och nyetablering av infrastruktur för Södermanlandsgruppen.
Karlberg	MHS K	Utökad kapacitet av matsal, utveckling av utbildningssalar och teknisk infrastruktur.
Karlsborg	F 7, K 3	Nytt asfaltslitlager för rullbana, elanläggning för bansystem, förläggning, tvätt- och torkrum samt omklädningsrum, dränering av stråkytor på Karlsborg flygplats, hundanläggning och flygplatsljussystem.
Karlskrona	FMTS, MarinB, 1.ubflj	Markverkstad, tvätt och vårdhallar samt tankstation, breddning av öppning Skeppsbro, kontor för 1.ubflj stab, teknisk bevakning tillträdesskydd och huvudförråd för dykmateriel.
Kungsängen	Livgardet, FMTIS	Mobiliseringsavdelning, skärmtak för fordon, teknikhall, ersättningslokaler Kungsängen, ny vaktlokal, extra utrymme för 13.säkbatt.
Kvarn	P 4	Ombyggnation av vaktområde.
Malmen	FMTS, Hkpflj	Markverkstad och kontrollhall, torrluft och skärmtak för fordon.
Muskö	MS	Kanslihuset
Ravlunda	P 7	Övnings- och vårdhall.
Revinge	P 7	Ny försvarshälsa, vaktlokal och förråd.
Revingehed	P 7	Ersättning av förråd och anpassning av kontor
Ronneby	F 17	Lager
Skredsvik	Amf 4, 4.sjöstriflj	Infrastrukturåtgärder på Cederlundsområdet, dykverkstad och förråd för dykmateriel, servicepunkt, båthus och stabsutrymme.
Skövde	MSS, P 4, FMTIS	Tillbyggnad stabs- och skolbyggnad, förråd, funktionshall, skärmtak för tung transport
Sollefteå	I 21	Tvättanläggning, infrastruktur till logistikområde och markinfrastruktur.
Såtenäs	F 7	Interimslösning för kontor, anpassning av lokaler, kompaniförråd och stolplada för fordon och maskiner.
Tofta	P 18, FMTIS	Logistikbyggnad, kasern, militärrestaurang, övnings- och vårdhall, infrastruktur för samlad lokalisering av FMTIS Gotland och kontorsarbetsplatser.
Umeå	FMTIS, SkyddC	Lokaler för LedTek, kontorsplatser 1. CBRN komp.
Utö	Amf 1	Befälsförläggning
Villingsberg	P 4	Markinfrastruktur och skärmtak.
Väddö	Amf 1	Befälsförläggning
Östersund	I 21	Markinfrastruktur

Tabell 4: Större planerade införhyrningar hos annan fastighetsägare än Fortifikationsverket

Ort	Beskrivning
Upplands-Bro	Införhyrning lagerlokal
Katrineholm	Införhyrning omlastningslager
Arboga	Införhyrning temporär placering FMTIS

Den infrastruktur som beskrivs i tabellerna 3 och 4 avser i stor utsträckning åtgärder som krävs för ökad produktion av krigsförband. Av Försvarsmaktens investeringsplaner för anslagsposterna 1:1.3 *Vidmakthållande av materiel och anläggningar* och 1:3.2 *Anskaffning av materiel och anläggningar* framgår ytterligare åtgärder för att möta behov av krigsanpassning och vidmakthållande på anläggningsbeståndet. Vid behov av prioritering kan infrastrukturåtgärder för grundorganisationens behov behöva stå tillbaka för krigsorganisationens behov.

Avslutningsvis kan konstateras att Försvarsmakten getts i uppdrag att, i budgetunderlaget för 2027, redovisa en infrastrukturplan som möjliggör genomförandet av gällande försvarsbeslut.⁵⁷ En delredovisning ska lämnas till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) senast den 20 juni 2025.

Redovisningen kommer utgå från den struktur för investeringsplaner som framgår av det ekonomiadministrativa regelverket.⁵⁸ En sådan uppställning innebär att redovisningen kommer omfatta både Fortifikationsverkets och Försvarsmaktens anslags- och lånefinansierade investeringar. Vidare kommer bedömningen av framtida hyresutveckling, inklusive utveckling av kapitalkostnader, ske utifrån myndigheternas gemensamma antaganden kring bl.a. ränta och avkastningskrav. Detta underlag kommer ersätta redovisning enligt tabell 3 ovan. Initiala bedömning kring investeringsvolym och kapitalkostnader beskrivs i avsnitt 6.3.

3.3.2. Nato Security Investment Program (NSIP)

I likhet med övriga Nato allierade länder förväntas Sverige följa processen *Common Funded Capability Delivery Governance Model* (CFCDGM) där *Nato Security Investment Program* (NSIP) är en del. Syftet med CFCDGM är att, genom gemensam finansiering, accelerera leveranser som bidrar till Natos förmågebyggnad. Det är enbart behov som kan påvisas inte är nationella utan gemensamma som beviljas finansiering. Med utgångspunkt i analyser av förmågebehov samt identifierade brister i medlemsländernas gemensamma resurser utarbetas konkreta förmågeutvecklingsplaner med specifikt utpekade projekt för gemensam finansiering. Detta utgör grunden för en bättre uppföljning och högre effekt av gemensamt investerade medel.

NSIP syftar till att främja samarbete inom försvarsområdet genom att investera i infrastruktur, utrustning och teknik som är nödvändig för att stödja och accelerera

⁵⁷ Regleringsbrev för budgetåret 2025 avseende Försvarsmakten, Fö2023/01262, 202-12-19.

⁵⁸ 9 kap 3§ förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

medlemsländernas försvarsförmåga. De projekt som beslutas inom programmet finansieras kollektivt av samtliga medlemsländer. Omvärldsutvecklingen och Natos operationsplaner har medfört att organisationens ekonomiska planeringsram för gemensamma investeringar kommer öka betydligt i perioden fram till 2030.

Sverige har möjlighet att delta i program som beslutas efter Sveriges medlemskap. Med utgångspunkt i Försvarsmakten, Fortifikationsverket och Försvarets materielverk redovisning om svenskt deltagande i NSIP⁵⁹ kommer Försvarsmakten 2025 och 2026 fortsätta arbetet med de två påbörjade specifika projekten drivmedelsförsörjningskedjor (*Fuel Supply Chain*) och basering (*Air Basing*). Myndigheterna har förberett sex möjliga förslag utifrån att utöka Sveriges kapacitet till drivmedelhanteringen åt Nato. Sverige har efter beslut från Nordatlantiska rådet möjlighet att under 2025 att vidareutveckla förslagen till fullständiga projektförslag för beslut i Natos investeringskommitté.

Försvarsmakten konstaterar dock att en förutsättning för möjligheterna att fortsätta arbetet är att regeringen tar ställning till finansiell styrning (se vidare i kapitel 5 och 6). Översyn av hur medfinansiering av förmågor ska styras och finansieras bör resultera i principiella lösningar som kan tillämpas för fler områden än enbart NSIP. Försvarsmakten bedömer att det finns liknande behov inom andra områden t ex Europeiska försvarsfonden och bi-laterala samarbeten med andra länder, såsom inom ramen för försvarssamarbetsavtalet med USA (DCA). Försvarsmakten ser även behov av att bereda möjligheterna till medfinansiering kopplat till etablering av *JLSG HQ North West* i Sverige.

För att säkerställa genomförandet av gemensamt finansierade projekt i Sverige krävs fortsatt utveckling av myndighetsgemensamma och interna processer. Detta inkluderar formerna för långsiktig finansiering för de investeringar som Sverige beviljas medfinansiering för. Avseende gemensamt finansierade investeringar i infrastruktur kan det t ex finnas behov av justeringar eller kompletteringar av den befintliga hyresmodellen.

3.4. Påverkan på samhället

Försvarsmaktens verksamhet påverkar samhället i övrigt på alla nivåer. Höjda ambitioner för det militära försvaret innebär, oundvikligen, att andra intressen kommer påverkas, både på samhällsnivå och på individnivå.

Försvarsmaktens förmåga att verka krigsavhållande utgör myndighetens främsta bidrag till hållbar utveckling. Den verksamhet Försvarsmakten genomför ska inte medföra att andra samhällsvärden förstörs eller försämras mer än nödvändigt.

⁵⁹ Svar på regeringsuppdrag till Försvarsmakten, Fortifikationsverket och Försvarets materielverk att genomföra nödvändiga förberedelser för att arbeta med *NATO Security Investment Programme* (NSIP), FM2024-10811:1, 2024-06-11.

Försvarsmakten arbetar för en hållbar verksamhet där samtliga hållbarhetsdimensioner (social, miljömässig och ekonomisk) inkluderas i verksamheten.⁶⁰ Försvarsmakten har i uppdrag att analysera och verka för att miljö- och klimatmålen nås och att myndigheten bedriver ett arbete med att utveckla och integrera miljöhänsyn i verksamheten i fredstid.⁶¹

Militära fördelar behöver därför kontinuerligt balanseras och bedömas mot den påverkan de kan innebära för bland annat individer, näringsliv, klimat och miljö. Militär förmåga är prioriterad för att möjliggöra att Försvarsmaktens kärnuppgift ska kunna utföras, även om denna ibland leder till målkonflikter med andra samhällsintressen.

4. Operativ förmåga

Försvarsmakten redovisar myndighetens bedömning av den operativa förmågan i underbilaga 1.1. Av underbilagorna 1.2 och 1.11 framgår även krigsorganisationens planerade utveckling över perioden 2025–2035 samt hur nuvarande planering förhåller sig till Natos förmåge- respektive styrkegenereringsprocess.

5. Förslag till finansiering

5.1. Utgångspunkter

Regeringen har i regleringsbrevet avseende Försvarsmakten för budgetåret 2025 angett indikativa anslagsnivåer för anslagen 1:1–1:4 under perioden 2026–2035 enligt nedan.⁶²

⁶⁰ Myndigheten gör det bland annat genom att: bedriva ett systematiskt och integrerat arbete gällande jämställdhet och likabehandling, samt att säkerställa en god och säker arbetsmiljö; ta miljöhänsyn i fred genom att bedriva ett systematiskt miljöarbete som innebär att ha god kunskap om myndighetens påverkan på miljön och vidta åtgärder; samt hushålla väl med statens medel och ställa hållbarhetskrav vid upphandling.

⁶¹ Försvarsdepartementet. Regleringsbrev för budgetåret 2025 avseende Försvarsmakten, Fö2023/01262, Fö2023/01517, Fö2023/01843, Bilaga 7, 2024-12-19.

⁶² Regleringsbrevet för budgetåret 2025 avseende Försvarsmakten, 2023/01262 m.fl., 2024-12-19.

Tabell 5: Regeringens indikativa anslagsnivåer (miljoner kronor, prisläge 2025)

	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Anslag 1:1	71 171	74 259	77 906	81 362	85 277	89 403	91 015	93 308	97 028	99 777
Anslag 1:2	2 937	2 990	2 122	2 122	2 122	2 122	2 122	2 122	2 122	2 122
Anslag 1:3	55 443	62 154	71 330	67 637	69 074	66 259	68 200	69 244	69 228	71 098
Anslag 1:4	1 459	1 635	1 842	1 852	1 945	2 055	2 139	2 145	2 134	2 126
SUMMA	131 009	141 038	153 201	152 974	158 419	159 840	163 477	166 819	170 513	175 124

Försvarsmakten har justerat de årliga nivåerna med anledning av statsmakternas beslut om det artonde paketet med stöd till Ukraina⁶³ samt Försvarets materielverks hemställan om senareläggning av ekonomiska medel inom anslagsposten 1:3.1 *Leverantörsutgifter för leveranser*.⁶⁴ De nämnda förändringarna innebär att Försvarsmaktens budgetunderlag för 2026 utgår från följande ekonomiska ramar.

Tabell 6: Bedömda ekonomiska planeringsramar (miljoner kronor, prisläge 2025)

	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Anslag 1:1	71 187	74 259	77 906	81 362	85 277	89 403	91 015	93 308	97 028	99 777
Anslag 1:2	5 136	4 059	2 122	2 122	2 122	2 122	2 122	2 122	2 122	2 122
Anslag 1:3	56 100	63 016	72 522	68 537	69 924	66 609	68 350	69 394	69 378	71 548
Anslag 1:4	1 459	1 635	1 842	1 852	1 945	2 055	2 139	2 145	2 134	2 126
SUMMA	133 876	142 969	154 392	153 873	159 268	160 189	163 626	166 969	170 662	175 573

Inom ovanstående ekonomiska ramar föreslår Försvarsmakten ett antal överföringar mellan anslag. Överföringarna utgår inte från förändrade ambitioner utan speglar främst myndighetens arbete med att fördjupa och kvalitetssäkra planeringen bl.a. arbete med översyn av interna styrprinciper såsom klassificering av investeringar. Under 2025 genomförs ytterligare åtgärder för att bidra till en effektiv tillväxt bl.a. genom avveckling av interna avgiftsmodeller kopplat till myndighetens verkstäder. Om dylika förändringar i förlängningen medför behov av ytterligare överföringar mellan anslag eller anslagsposter återkommer Försvarsmakten med förslag till regeringen.

Regeringen har ännu inte fattat beslut om en finansiell styrmodell av andra länders medfinansiering av svensk förmågeuppbyggnad (bl.a. investeringar inom ramen för NSIP). Om regeringen avser att tillämpa grundprincipen om att bidragen ska bruttoredovisas på statsbudgeten⁶⁵ samt ger Försvarsmakten ansvaret för att finansiera de aktuella investeringarna, är det en förutsättning att ytterligare ekonomiska medel tillförs.

Försvarsmakten konstaterar att statsmakternas beslut om ekonomiska tillskott har skett i löpande prisläge samt att detta innebär osäkerheter kring vilka ekonomiska

⁶³ Extra ändringsbudget för 2025 – Stöd till Ukraina, prop. 2024/25:94, 2025-01-30.

⁶⁴ Framställan från Försvarets materielverk inför vårändringsbudget för 2025 om ändring av tilldelade medel år 2025 samt omförelse inom anslag, 25FMV820-1, 2025-01-21.

⁶⁵ Ekonomisk styrning i staten, ESV 2021:19.

nivåer som myndigheten disponerar framgent. Samtidigt anger det ekonomiadministrativa regelverket att Försvarsmakten inte får ingå ekonomiska åtaganden som inte kan infrias. Sammantaget har detta medfört att Försvarsmakten, inom ramen för regeringens indikativa anslagsnivåer, avsatt betydande belopp som ej planeras verksamhet för. Detta kommer medföra behov av återkommande omplanering och ger myndigheten sämre förutsättningarna att effektivt bygga militär förmåga.

Utöver detta har Försvarsmakten, inom ramen för de ekonomiska planeringsramarna i tabell 6, avsatt medel för att hantera den erfarenhetsbaserade skillnaden mellan prisutveckling och den årliga prisomräkningen av anslag.

5.2. Förslag på anslagsfinansiering

Av tabell 7 framgår Försvarsmaktens förslag på anslagsfinansiering fram till budgetåret 2028. Anslagsutveckling för perioden 2026–2035, i prisläge 2025 samt i löpande prisläge, framgår av underbilaga 1.3.

Tabell 7: Förslag på anslagsfördelning (miljoner kronor, prisläge 2025)

Anslag	2024 Utfall	2025 Prognos	2026 Beräknat	2027 Beräknat	2028 Beräknat
1:1 ap.1 Förbandsverksamhet och beredskap	35 274	42 156	43 444	45 870	48 010
1:1 ap.2 Statlig ålderspensionsavgift	195	248	264	279	294
1:1 ap.3 Vidmakthållande av materiel och anläggningar	22 397	24 525	24 576	25 102	26 930
1:1 ap.4 Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten	1 637	1 962	2 152	2 290	2 290
SUMMA anslag 1:1	59 503	68 891	70 435	73 541	77 523
1:2 ap.1 Försvarsmaktens väpnade insatser internationellt	92	20	20	20	20
1:2 ap.2 Försvarsmaktens övriga insatser internationellt	1 617	326	60	60	60
1:2 ap 3 Natoavgifter	698	823	1 106	1 210	1 477
1:2 ap 4 Europeiska fredsfaciliteten	815	1 500	1 600	1 700	565
SUMMA anslag 1:2	3 222	2 669	2 786	2 990	2 122
1:3 ap.2 Anskaffning av materiel och anläggningar	10 506	14 663	13 425	11 934	13 813
SUMMA anslag 1:3	10 506	14 663	13 425	11 934	13 813
1:4 ap.1 Forskning och teknikutveckling	1 101	1 226	1 459	1 635	1 842
SUMMA anslag 1:4	1 101	1 226	1 459	1 635	1 842
U05 1:2.1 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet	37	54	50	50	50
SUMMA UO5 anslag 1:2	37	54	50	50	50
SUMMA	74 369	87 503	88 155	90 150	95 350

Anslagsposten 1:3.1 *Leverantörsutgifter för leveranser* disponeras av Försvarets materielverk men Försvarsmakten ansvarar för att utforma förslag till investeringsplan. Försvarsmakten har för 2026–2028 utgått från en tilldelning

enligt tabell 8 för den aktuella anslagsposten. Hela perioden 2026–2035 framgår av underbilaga 1.3.

Tabell 8 Anslagspost 1:3.1 Leverantörsutgifter för leveranser (miljoner kronor, prisläge 2025)

Anslag	2026	2027	2028
	Beräknat	Beräknat	Beräknat
1:3 ap.1 Leverantörsutgifter	43 310	51 750	59 063

Regeringen har angett att Försvarsmakten ska lämna budgetunderlaget för 2026 i både fasta och löpande priser. Det ska ånyo poängteras att Försvarsmakten, i enlighet med det ekonomiadministrativa regelverket, planerar i fast prisläge och prisutveckling till följd av inflation m.m. exkluderas från bedömningar om kostnadsutveckling.⁶⁶ Försvarsmakten gör därmed inte heller bedömningar kring framtida prisutveckling. Omräkning av myndighetens förslag till löpande prisläge görs därmed enbart på de omräkningstal som regeringen tillämpat i omräkningen mellan fast och löpande prisläge i Försvarsmaktens regleringsbrev för 2025.

5.3. Överväganden kring anslagsfördelning

5.3.1. Stöd till Ukraina

Riksdag och regeringen har fattat beslut om totalt arton paket med stöd till Ukraina. Stödet omfattar ekonomiska donationer, materiellt stöd och utbildningsinsatser och den ekonomiska omfattningen uppgår till ca 61 900 miljoner kronor. Det materiella stödet har framförallt skett genom att befintlig materiel från Försvarsmakten skänkts till Ukraina utifrån bedömningen att den tillfälligt kan avvaras. Statsmakterna har sedan fattat beslut kring ekonomiska tillskott till Försvarsmakten för återanskaffning av förmåga.

För den planeringsperiod som budgetunderlaget för 2026 omfattar bedömer Försvarsmakten att finansiering av beslutat Ukrainastöd på anslagen 1:1–1:4 i prisläge 2025 uppgår till ca 40 500 miljoner kronor i enlighet med tabell 9.

Tabell 9: Stöd till Ukraina (prisläge 2025, miljoner kronor)

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Anslagen 1:1-1:4	130 975	133 876	142 969	154 392	153 873	159 268	160 189
<i>Varav ersättning för stöd till Ukraina</i>	<i>10 765</i>	<i>8 365</i>	<i>9 133</i>	<i>8 937</i>	<i>1 935</i>	<i>1 364</i>	<i>44</i>

Den andel av tillskotten som avser ersättningsanskaffning finansierar inte en förmågeökning utan enbart ett återtagande av förmåga. Av underbilaga 1.10 framgår aktuell status i Försvarsmaktens arbete med ersättningsanskaffning av materiel som donerats till Ukraina.

⁶⁶ ESV föreskrifter till 9 kap. 3 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Riksdagens beslut om budgetpropositionen för 2025 innebär att ekonomiska tillskott, inklusive finansiering av stödet till Ukraina, är beslutade respektive beräknade på statsbudgeten fram till 2035. Detta har möjliggjort för Försvarmakten att slutligen överse hur fördelningen av tillskott för återanskaffning bör fördelas. I förslaget på anslagsfördelning har myndigheten i enlighet med detta justerat fördelningen inom anslag 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* relativt tidigare beräkningar.

Regeringen har från och med årsskiftet 2024/25 beslutat om det nya anslaget 1:14 *Stöd till Ukraina*. Försvarmakten disponerar anslaget och under 2025 uppgår anslaget till 22 740 miljoner kronor. Myndighetens utgångspunkt är att regeringen främst avser att under 2025 överföra ekonomin till andra anslag på statsbudgeten. Försvarmakten kommer enbart hantera anslaget i den utsträckning regeringen anger. I enlighet med detta är anslaget 1:14 *Stöd till Ukraina* inte heller del av den finansiering Försvarmakten tillförts för myndighetens stöd till Ukraina enligt tabell 8.

Regeringens inriktning är nu att materiellt stöd till Ukraina i allt större utsträckning ska direktupphandlas samt att Försvarets materielverk ska ansvara för lösandet av denna uppgift.⁶⁷ Försvarmakten anser att det stöd som innebär direktanskaffning av materiel och som innebär att Försvarets materielverk ges i uppdrag att förhandla och avtala mot annan part, i sin helhet ska finansieras av anslagspost 1:2.5 *Försvarets materielverks stöd till Ukraina* som disponeras av Försvarets materielverk. Försvarmaktens förslag på dimensionering av anslagsposterna 1:2.1–1:2.4 utgår från denna princip.

Avslutningsvis är Försvarmakten och Försvarets materielverk angelägna om att anslagsposten 1:2.5 *Försvarets materielverks stöd till Ukraina* från och med budgetåret 2026 framgår av Försvarets materielverks regleringsbrev istället för i Försvarmaktens motsvarighet.

5.3.2. Köp av tjänst respektive investeringar

Uppbyggnaden av den militära förmågan utgår från omfattande leveranser från externa leverantörer. Ekonomiska tillskott för ökning av en specifik förmåga har i flera fall initialt fördelats till anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* utifrån att Försvarmakten avsett att genomföra investeringar och äga en viss tillgång. Fördjupade förberedelser har gett vid handen att det i flera fall bedömts finnas andra aktörer som äger tillgångar som motsvarar det Försvarmakten är i behov av. Om det bedöms vara möjligt utifrån säkerhets- och beredskapskrav strävar Försvarmakten efter att, av effektivitetsskäl, istället köpa tjänster, t ex vid uppbyggnad av det nationella logistknätverket. Detta innebär i förlängningen att kostnaderna kommer belasta anslagsposten 1:1.1 *Förbandsverksamhet och beredskap*. Mot bakgrund av föreslår Försvarmakten

⁶⁷ Slutredovisning av uppdrag till Försvarets materielverk om att förbereda utvecklat stöd till Ukraina, 24FMV4319-4, 2024-12-04.

en överföring från anslag 1:3 till anslag 1:1 om 115 miljoner kronor 2026, 200 miljoner kronor 2027 och 300 miljoner kronor från och med 2028 (i prisläge 2025).

5.3.3. *Ökande behov av vidmakthållande*

Försvarsmakten bedömer att behovet av vidmakthållande, särskilt för armén, kommer öka ytterligare till följd av ökad utbildning och övning. Förändringar i omvärldsläget föranleder även behov av att öka ambitionen med att genomföra åtgärder på att öka statusen med Försvarsmaktens befintliga materiel för tillgodose krav på beredskap och tillgänglighet. Försvarsmakten har därför föreslagit överföringar från anslag 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* till anslag 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* om ca 2 miljarder kronor under perioden 2027–2032. Detta innebär en utökning av anslagposten 1:1.3 *Vidmakthållande av materiel och anläggningar* jämfört med tidigare beräkningar.

5.3.4. *Omklassificering av investeringar*

I enlighet med vad som beskrivs i avsnitt 6.6 avser Försvarsmaktens att vid årsskiftet 2025/26 omklassificera myndighetens kvarvarande verksamhetsinvesteringar till samhällsinvesteringar. Detta innebär att myndigheten i sin helhet övergår till att anslagsfinansiera investeringar.

Detta innebär lägre kapitalkostnader för avskrivningar och räntor inom förbandsanslaget (ap. 1:1.1) samt ökade investeringsutgifter inom materielanslagen (ap 1:1.3 och 1:3.2). Med utgångspunkt i bibehållen ambition och investeringstakt föreslås därför överföringar mellan anslagen 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* och 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar*.

Utöver detta innebär omklassificeringen att upptagna lån för färdigställda och pågående anläggningar ska återbetalas vid ett enskilt tillfälle. Bedömningen är att engångseffekten kan hanteras under 2025 inom ramen för den totala tilldelningen på anslagen 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* och 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* inklusive beslutad anslagskredit. En förutsättning är dock en omfördelning inom 2 000 miljoner kronor från anslagsposten 1:3.1 *Leverantörsutgifter för leveranser* till anslagsposten 1:3.2 *Anskaffning av materiel och anläggningar* under 2025. Förslaget på överföring är samverkad med Försvarets materielverk. Av tabell 10 framgår den totala effekten av omklassificeringen på anslagsnivå.

Tabell 10: Omklassificerade av investeringar (prisläge 2025, miljoner kronor)

	2026	2027	2028	2029	2030	Fr.o.m. 2031
Anslag 1:1	-750	-900	-1 100	-1 350	-1 400	-850
Anslag 1:3	750	900	1 100	1 350	1 400	850
Summa	0	0	0	0	0	0

Omklassificeringen innebär att Försvarsmakten från och med 2026 inte längre har behov av låneram för verksamhetsinvesteringar samt att behovet av att redovisa en investeringsplan för verksamhetsinvesteringar upphör. De planerade investeringarna framgår istället av Försvarsmaktens förslag på samhällsinvesteringar. Det innebär även att myndighetens förslag på bemyndigande för att ingå ekonomiska åtaganden ökar.

5.4. Avgifter och andra inkomster

Försvarsmaktens avgiftsbemyndigande styrs i huvudsak genom förordning (2024:1333) med instruktion för Försvarsmakten. Av de årliga regleringsbrevens framgår även en beräknad budget för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras. Nedan redovisas myndighetens prognos för avgifter och andra inkomster enligt indelningen i regleringsbrevet för 2025.

Tabell 11. Avgiftsintäkter i uppdragsverksamheten

[tkr, pl25]	2024		2025		2026		2027		2028	
	Utfall		Prognos		Plan		Plan		Plan	
	Intäkt	Kostn.	Intäkt	Kostn.	Intäkt	Kostn.	Intäkt	Kostn.	Intäkt	Kostn.
Försvarslogistik och verkstadsverksamhet	342 170	318 902	376 800	327 816	376 800	327 816	376 800	327 816	376 800	327 816
Transportverksamhet	109 871	103 852	120 000	104 400	120 000	104 400	120 000	104 400	120 000	104 400
Statsflyget	5 764	31 091	7 000	51 000	7 000	51 000	7 000	51 000	7 000	51 000
Övning och utbildning ⁶⁸	1 219 312	1 059 790	1 314 500	1 143 615	1 314 500	1 143 615	1 314 500	1 143 615	1 314 500	1 143 615
Stöd till civil verksamhet	1 393	1 092	8 800	7 656	8 800	7 656	8 800	7 656	8 800	7 656
Övrig uppdragsverksamhet	54 885	53 323	60 000	52 200	60 000	52 200	60 000	52 200	60 000	52 200
Summa	1 733 394	1 568 049	1 887 100	1 686 687	1 887 100	1 686 687	1 887 100	1 686 687	1 887 100	1 686 687

⁶⁸ Avgifterna har ökat 2024 till följd av ökade intäkter för materielunderhållskostnader för Gripen inom ramen för exportåtagandena.

Tabell 12. Avgiftsintäkter enligt 4 § avgiftsförordningen (1992:191)

[tkr, pl25]	2024	2025	2026	2027	2028
	Utfall	Prognos	Plan	Plan	Plan
4 § avgiftsintäkter	86 879	107 000	107 000	107 000	107 000

Tabell 13. Belastande avgifter i offentligrättslig verksamhet som Försvarsmakten disponerar

[tkr, pl25]	2024	2025	2026	2027	2028
	Utfall	Prognos	Plan	Plan	Plan
15 § avgiftsinkomster	79	80	80	80	80

Tabell 14. Intäkter som redovisas mot inkomsttitel

[tkr, pl25]	2024	2025	2026	2027	2028
	Utfall	Prognos	Plan	Plan	Plan
Återbetalning FN 1425 ⁶⁹	7 447	3 000	0	0	0

Tabell 15. Intäkter av övriga ersättningar

[tkr, pl25]	2024	2025	2026	2027	2028
	Utfall	Prognos	Plan	Plan	Plan
Royalties, viten m.m.	575	0	0	0	0
Övertalig materiel ⁷⁰	57 997	19 000	19 000	19 000	19 000
Summa	58 572	19 000	19 000	19 000	19 000

Medlemskap i Nato bedöms kunna medföra en rad förändringar i finansieringen av Försvarsmaktens verksamhet. Till exempel bedöms avgiftsintäkterna öka till följd av fler större övningar med internationellt deltagande och aktiviteter inom ramen för värdlandsstöd. Detta kan komma att medföra behov av att överse Försvarsmaktens möjligheter att ta ut avgifter för olika tjänster och varor liksom möjligheten att sälja beredskapstillgångar, till exempel reservmateriel, till andra länder. Ovanstående prognos för avgiftsintäkter har inte tagit hänsyn till sådana förändringar.

5.5. Övrig finansiell styrning

5.5.1. Finansiella villkor

Försvarsmaktens tillväxt och utökade verksamhet som allierad i Nato medför att kostnaderna för verksamhet inom veteranstöd och soldathem bedöms öka. Inom anslagsposten 1:1.1 *Förbandsverksamhet och beredskap* föreslår Försvarsmakten därför att villkoret 6, statsbidrag till frivilliga veteransoldat- och

⁶⁹ Avslutad FN-insats i Mali (MINUSMA).

⁷⁰ Under 2024 har intäkter varit betydligt högre än normalt med anledning av försäljning av skrot.

anhörigorganisationer, höjs till 35 miljoner kronor samt att villkoret 16, organisations- och verksamhetsstöd till organisationer som stödjer värnpliktigas fritid och rekreation, höjs till 42 miljoner kronor för budgetåret 2026.

I enlighet med vad som beskrivits i avsnitt 5.3.2 prövas i flera fall huruvida Försvarsmakten bör köpa tjänst istället för att göra investeringar i egna tillgångar. Mot bakgrund av detta har myndigheten bedömt att det finns ett behov av att tydliggöra de finansiella villkoren för anslagsposten 1:3.2 *Anskaffning av materiel och anläggningar*. I enlighet med detta föreslår Försvarsmakten att punkten 3 utgår samt att punkt 4 omformuleras till ”*Anslagsposten får användas till materielutveckling och demonstratorer inklusive tillhörande tjänster*”.

Försvarsmakten konstaterar i avsnitt 6.5 att myndigheten i fredstid har begränsade möjligheter att finansiera verksamhet hos externa aktörer annat än som kund. En möjlighet som kan nyttjas benämns Försvarets ägande vid industrin (FÄVI), det vill säga tillgångar som staten äger, men som är placerade vid industrin. Enkelt uttryckt anskaffar staten produktionsutrustning som därefter upplåts till leverantören i industrin. Leverantören använder sedan utrustningen för att t ex utveckla och tillverka den materiel som levereras till staten.

Inför budgetåret 2022 förtydligade regeringen Försvarets Materielverks möjligheter att genomföra investeringar i form av FÄVI. I villkoren för anslagspost 1:3.1 *Leverantörsutgifter för leveranser* framgår att myndigheten tillåts anskaffa, redovisa och förvalta samt avveckla samhällsinvesteringar i form av försvarets ägande vid industrin. Försvarsmaktens regleringsbrev innehåller inte motsvarande förtydligande. Samtidigt har behovet aktualiserats i allt högre utsträckning, då marknaden för försvarsmateriel inte i tillräcklig utsträckning har anpassat sig mot den ökade efterfrågan. Försvarsmakten föreslår därför att myndighetens mandat att tillämpa FÄVI tydliggörs för anslagsposten 1:3.2 *Anskaffning av materiel och anläggningar* på motsvarande sätt som för Försvarets materielverk.

5.5.2. Beredskapskredit

Riksdagen bemyndigar regeringen årligen att kunna utnyttja en kredit i Riksgäldskontoret i händelse av krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden. Beredskapskrediten infördes i slutet av 90-talet i syfte att en nödvändig beredskapshöjning inte förhindras eller fördröjs med anledning av att regeringen inte disponerar nödvändiga betalningsmedel. Beredskapskrediten för 2025 är 40 000 miljoner kronor, vilket är samma belopp som när krediten infördes, och därmed har ingen uppräknings gjorts med hänsyn till inflation eller förändrat omvärldsläge. Med inflationsuppräknings skulle motsvarande värde år 2025 vara ca 67 000 miljoner kronor.

Vid en beredskapshöjning kommer det inom en kort tidsram genereras en rad kostnader och utgifter för så väl Försvarsmakten som för andra delar inom totalförsvaret. Försvarsmakten har vid en övning genomfört beräkningar och gjort

en uppskattning av de möjliga utgiftsnivåerna på kort sikt (veckor) och medelkort sikt (upp till ett år). Beräkningen visar att utgiftsökningen avgränsat till enbart Försvarsmaktens anslagsposter vid full mobilisering uppgår till omkring 13 000 miljoner kr under de första 30 dagarna.

Resultatet visar också att det ur ett kortsiktigt perspektiv spelar en avgörande roll när på året en beredskapshöjning sker. Om behovet uppstår i början av året kan Försvarsmakten använda innevarande års anslagstilldelning och, genom hemställan till regeringen om förskjutning av årets utbetalningslinjal, öka likviditeten för att täcka en hastigt uppkommen utgiftsökning, för att i ett senare skede kunna hemställa om ökade medel för året. Uppstår behovet under senare delen av året finns inte den möjligheten då årets utgifter belastat anslagen och marginalerna av den anledningen är betydligt mindre.

Försvarsmakten föreslår utifrån ovan resonemang att beredskapskrediten höjs till lägst 70 000 miljoner kr för att motsvara hela totalförsvarets kortsiktiga behov och för att säkerställa regeringens kortsiktiga handlingsfrihet i händelse av krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden.

5.5.3. Räntekontokredit

Behovet av räntekontokredit bedöms öka i takt med att Försvarsmaktens anslag successivt ökar. Försvarsmakten föreslår att räntekontokrediten 2026 uppgår till 2 600 miljoner kronor.

5.5.4. Anslagskredit och anslagssparande

Anslagskrediten för 2026 för anslagspost 1:1.1 *Förbandsverksamhet och beredskap*, 1:1.3 *Vidmakthållande av materiel och anläggningar* samt anslagsposten 1:3.2 *Anskaffning av materiel och anläggningar* föreslås uppgå till tio procent. Därutöver föreslås att eventuellt anslagssparande får disponeras i sin helhet. Detta är särskilt angeläget för den finansiering som tillförs för ersättningsanskaffning av materiel som genom gåva överlåtits till Ukraina.

I samband med budgetpropositionen för 2017 beslutades att anslag 1:4 *Forskning och teknikutveckling* skulle beräknas med ett bestämt nominellt belopp. I samband med regleringsbrevet för Försvarsmakten beslutades att inget anslagssparande skulle medges i finansiella villkor för anslaget. Området forskning och teknikutveckling är likt andra områden föremål för omfattande tillväxt vilket också medför ökade utmaningar i samband med genomförandet av den önskade verksamheten. De anslagsposter inom universitet och högskolor som rör forskning, till exempel Stockholms universitet anslag 2:10 *Forskning och utbildning på forskarnivå* ap.4 och Uppsala universitet anslag 2:4 *Forskning och utbildning på forskarnivå* ap.6 har möjlighet att disponera allt anslagssparande. Försvarsmakten föreslår att möjligheten till anslagssparande återinförs för myndighetens anslag 1:4 samt att denna uppgår till tio procent.

Förslagen rörande utökat anslagssparande och anslagskredit bedöms vara förutsättningsskapande ramvillkor för myndighetens utveckling av krigsorganisationen. Det är även angeläget att Försvarets materielverk medges motsvarande villkor för anslagsposten 1:3.1 *Leverantörsutgifter för leveranser*.

5.5.5. Låneram för verksamhetsinvesteringar

Försvarsmakten avser från och med 1 januari 2026 klassificera samtliga investeringar som samhällsinvesteringar. Behovet av låneram för verksamhetsinvesteringar upphör från och med årsskiftet.

5.5.6. Bemyndiganderamar

Försvarsmakten föreslår att regeringen beslutar om att bemyndiganderamen för anslagsposten 1:1.3 *Vidmakthållande av materiel och anläggningar* uppgår till 36 000 miljoner kronor 2026 och att bemyndiganderamen för 1:3.2 *Anskaffning av materiel och anläggningar* uppgår till 23 000 miljoner kronor 2026.

Försvarsmakten vill betona att förslagen rörande bemyndiganderam baseras på en investeringsplan som beräknats i prisläge 2025. Försvarsmakten har inte kännedom kring vilken prisutveckling som kommer föreligga fram till den 31 december 2026 som är det datum då bemyndiganderamen ska innehållas. Därav krävs en viss marginal mellan myndighetens beräknade bemyndigandebehov, i prisläge 2025, och regeringens beslut om bemyndiganderam. Om en marginal inte medges kommer en hög prisutveckling medföra att myndigheten behöver begränsa sina investeringar.

I tabell 16 och 17 nedan redovisas förslag på beställningsbemyndiganden.

Tabell 16: Bemyndiganderam för anslagspost 1:1.3 (tusentals kronor, prisläge 2025)

	2024 Utfall	2025 Prognos	2026 Beräknat	2027 Beräknat	2028 Beräknat	2029 – Beräknat	Slutår
Ingående åtaganden		29 508 775	32 980 044	33 002 762	17 379 958	7 439 621	
Nya åtaganden (+)		17 570 269	12 823 933				
Infriade åtaganden (-)		14 099 000	12 801 215	15 622 804	9 940 337	7 439 621	2033
<i>Varav åtaganden som ingåtts innan 2026</i>			<i>12 801 215</i>	<i>10 682 578</i>	<i>5 565 272</i>	<i>3 930 979</i>	<i>2033</i>
Utgående åtaganden	29 508 775	32 980 044	33 002 762	17 379 958	7 439 621	0	
Tilldelat/föreslaget bemyndigande		37 500 000	36 000 000				

Tabell 17: Bemyndiganderam för anslagspost 1:3.2 (tusentals kronor, prisläge 2025)

	2024 Utfall	2025 Prognos	2026 Beräknat	2027 Beräknat	2028 Beräknat	2029 – Beräknat	Slutår
Ingående åtaganden		18 031 193	21 724 592	21 908 411	13 044 378	5 269 414	
Nya åtaganden (+)		17 120 937	8 296 951				
Infriade åtaganden (-)		13 427 537	8 113 133	8 864 033	7 774 964	5 269 414	2034
<i>Varav åtaganden som ingåtts innan 2026</i>			8 113 133	5 903 255	4 858 341	2 849 863	2033
Utgående åtaganden	18 031 193	21 724 592	21 908 411	13 044 378	5 269 414	0	
Tilldelat/föreslaget bemyndigande		22 200 000	23 000 000				

Försvarsmakten har under 2025 beviljats en bemyndiganderam för anslagsposten 1:2.2 *Försvarsmaktens övriga insatser internationellt* för vissa direktanskaffningar som stöd till Ukraina. Försvarsmakten föreslår (se även avsnitt 5.3.1) att all direktanskaffning från och med 2026 hanteras av FMV och finansieras av anslagsposten 1:2.5 *Försvarets materielverks stöd till Ukraina*. Därav föreligger inte något behov av bemyndigande för anslagsposten 1:2.2.

5.5.7. Överföring av ramavtal och kontrakt vidmakthållande

I enlighet med regeringens beslut⁷¹ ansvarar Försvarsmakten sedan 2019 för vidmakthållandet av materiel och anläggningar i sin helhet. Regeringens beslut innebar att ansvaret för ett antal verksamheter överfördes från Försvarets materielverk till Försvarsmakten.

Arbetet med att överföra (partssubstituera) ingångna ramavtal och kontrakt mellan myndigheterna har genomförts successivt. Dock kvarstår det fortfarande vid slutet av 2024 några få ramavtal och kontrakt att överföra till Försvarsmakten från Försvarets materielverk.

I samband med verksamhetsövergången beslutade regeringen en finansiell styrning utifrån identifierade behov av övergångslösningar. Försvarsmakten och Försvarets materielverk är angelägna om att slutföra överföringen och kommer under 2025 overse vilka åtgärder som krävs för att slutföra arbetet. I den utsträckning detta kräver beslut av regeringen återkommer myndigheterna med förslag inför budgetåret 2026.

⁷¹ Uppdrag till Försvarsmakten avseende inordnande av vissa uppgifter från Försvarets materielverk, Fö2018/00745/MFU, 2018-05-31.

6. Förslag till förändrad styrning

Riksdag och regeringen har fattat beslut om en ny inriktning för totalförsvaret. Beslutet innebär en bred politisk överenskommelse kring behovet av att rusta för att öka den svenska försvarsförmågan, både inom det militära och inom det civila försvaret. Försvarsbeslutet bygger på en politisk inriktning kring långsiktiga resurstillskott.

I och med de fattade besluten förändras Försvarsmaktens fokus - från att lämna beslutsunderlag - till att genomföra det fattade beslutet. Försvarsmyndigheterna ska, med hög effektivitet och under korta tidsförhållanden, bygga försvarsförmåga nationellt såväl som inom ramen för ett kollektiv försvar. Genomförandet av försvarsbeslutet accentuerar även vikten av att regeringens styrning anpassas utifrån både förmågetillväxtens behov och behov vid skarp verksamhet. Försvarsmakten välkomnar regeringens initiativ till att utveckla styrningen för att förbättra förutsättningarna för förmågetillväxt.

Ett centralt utvecklingsområde för Försvarsmakten under 2025 är att förändra uppföljningen av myndighetens resultat. Detta omfattar både resultat mätt som status i krigsorganisationen samt resultat mätt som delleveranser i arbetet med att nå en högre militär förmåga på sikt.

I enlighet med vad som tidigare beskrivits i föreliggande underlag kommer det inom Nato under 2025 att fattas beslut om förmågemål för Sverige. Försvarsmakten vidhåller att Sveriges nationella planeringsprocesser, inklusive försvarsbeslutsprocessen, i största möjliga utsträckning bör koordineras med Natos processer för att maximera såväl svenskt inflytande i alliansen som snabbt omhändertagande av beslut och effekter överenskomna i Nato.

6.1. Finansiella villkor för tillväxtbaserad styrning

Riksdagens och regeringens beslut om åtgärder för att stärka det militära försvaret innebär att alla delar av verksamheterna successivt kommer behöva utökas för att nå de ambitionsnivåer som krävs. Försvarsmakten kommer successivt att behöva justera planeringen av förmågetillväxten utifrån förändringar i hotbild, förändrade ambitionsnivåer för avskräckning och försvar samt förändrade förutsättningar i produktionsförmågan. En tillväxtbaserad styrning av försvarsmyndigheterna bör ta sin utgångspunkt i att försvarsförmåga i närtid ska maximeras.

Detta förhållningssätt bör prägla även den finansiella styrningen. Bland annat lämnar Försvarsmakten förslag på nivåer för anslagssparande och anslagskredit som bedöms vara förutsättningsskapande ramvillkor för myndighetens utveckling av krigsorganisationen. Förslagen framgår av avsnitt 5.5.

Anskaffning av kvalificerad materiel är det område där Försvarsmakten bedömer att det föreligger störst behov av finansiell flexibilitet. Begränsad finansiell flexibilitet innebär att en förändring i leveranstid och/eller prisbild för ett enskilt

materielobjekt ger följdverkningar för betydligt fler anskaffningar. Detta då utformningen av den finansiella styrningen kräver omplanering av betydligt fler delar av investeringsplaneringen. Detta ökar risken för försenade leveranser och senarelagd försvarsförmåga.

Anslagsposten 1:3.1 *Leverantörsutgifter för leveranser* disponeras av Försvarets materielverk. Försvarsmaktens förmågeuppbyggnad är direkt beroende av de investeringar som Försvarets materielverk gör. Försvarsmakten anser att de förslag som Försvarets materielverk lämnar i sitt budgetunderlag för 2026 kring finansiella villkor för tillväxtbaserad styrning är angelägna.

6.2. Snabbspår för vissa investeringar

Uppbyggnad av den militära förmågan innebär omfattande ekonomiska investeringar i materiel och anläggningar. Varje investering över 700 mnkr förutsätter beslut av regeringen vilket påverkar ledtiderna i anskaffningen.⁷² Försvarsmakten ser behov av att påskynda hanteringen av vissa investeringar jämfört med idag för att ytterligare främja en snabb förmågetillväxt.

I syfte att främja möjligheten att minska ledtider och få snabbare leveranser föreslår Försvarsmakten och Försvarets materielverk att anskaffning kategoriseras och beslutmandat delegeras enligt följande.

Kategori	Beslutsmandat
Löpande anskaffning av mängdmateriel t ex personlig utrustning, standardfordon, krypton, enkel ammunition m.m.	Försvarsmakten oavsett belopp.
Ersättningsanskaffning av materiel som skänkts till Ukraina.	Försvarsmakten oavsett belopp.
Större anskaffningar av organisations- och/eller effektbestämmande materiel i större antal t ex på detta kan vara stridsvagnar, stridsfordon, stridsbåtar, luftvärnssystem, kvalificerad ammunition, radarsystem.	Regeringen om investeringskostnaden överstiger 700 miljoner kr. Försvarsmakten om investeringskostnaden är lägre än 700 miljoner kr.
Anskaffning av strategiska materielprojekt t ex stridsflygplan, fartygssystem eller motsvarande.	Regeringen oavsett belopp.

⁷² Regleringsbrev för budgetåret 2025 avseende Försvarsmakten, Fö2023/01262, 2024-12-19.

En alternativ lösning är att regeringen, i enlighet med hur styrningen tidigare utformats, pekar ut vilka anskaffningar i investeringsplanerna som ska underställas regeringens beslutsfattande.

Utgångspunkten för gällande styrning är att regeringen fattar beslut om enskilda materielobjekt en gång om året. Under de senaste åren har samtidigt beslut om objektsredovisningar fattats löpande till följd av förändringar i omvärldsläget, beslut om stöd till Ukraina och beslut om ambitionsökningar. Försvarsmakten bedömer att behovet av löpande beslut kommer kvarstå under överskådlig tid och föreslår att detta istället blir utgångspunkten för styrningen.

6.3. Infrastruktur för totalförsvarets behov

Beslutad förmågetillväxt innebär historiskt höga investeringsnivåer i infrastruktur för Försvarsmaktens behov. Ytterligare investeringar föranledda av övriga myndigheters behov samt det kollektiva försvaret tillkommer utöver detta. Det kraftiga investeringsbehovet föranleder behov av anpassningar i styrningen av infrastrukturuområdet.

Översyn av infrastrukturuområdet

Försvarsmakten och Fortifikationsverket bedömer att de totala investeringarna i infrastruktur för myndighetens behov kan komma att uppgå till ca 75 000 miljoner kronor i perioden 2026–2030. Investeringarna i perioden 2031–2035 bedöms vara nästintill i motsvarande storleksordning. Investeringarna omfattar anslag och lån och genomförs av både Fortifikationsverket och Försvarsmakten.

Huvuddelen av investeringarna kommer, enligt gällande styrning, att finansieras genom att Fortifikationsverkets tar upp lån. Låneramen för investeringar i infrastruktur kommer därmed behöva öka avsevärt framgent. Enbart Försvarsmaktens behov av investeringar i infrastruktur bedöms öka lånebehovet från 2025 års beviljade lånenivå för Försvarsmaktens behov på 36 000 miljoner kronor till lån i storleksordningen 140 000 miljoner kronor 2035.⁷³ Detta kan jämföras med statens totala låneram för samhällsinvesteringar som 2025 uppgår till 148 300 miljoner kronor.⁷⁴

Den kraftiga ökningen av investeringar i infrastruktur innebär att staten gör ett betydande åtagande som kommer att löpa över lång tid. Amorteringstiden, tillika avskrivningstiden, för komponenter i lånefinansierade investeringar i infrastruktur varierar mellan fem och 75 år, varför de investeringar som Försvarsmakten gör nu kommer att belasta Försvarsmaktens anslag under resten av detta århundrade. Myndigheten bedömer att åttio procent av amorteringarna på de investeringar

⁷³ Löpande priser. Baserat på antagandet ca 85 % av investeringarna finansieras av Fortifikationsverkets låneram samt att prisutvecklingen för investeringar i infrastruktur motsvarar 2% per år.

⁷⁴ Budgetpropositionen för 2025, prop 2024/25:1.

Försvarsmakten gör fram till 2035 kommer att belasta myndighetens anslag efter 2035.

Det kan konstateras att omfattningen på behovet av statliga investeringar inte tydliggjorts i myndigheternas tidigare underlag. I enlighet med regleringsbrevet för 2025 ska Försvarsmakten i budgetunderlaget för 2027 redovisa en infrastrukturplan för 2026–2036 som motsvarar genomförandet av försvarsbeslut 2024. En delredovisning ska lämnas till Regeringskansliet senast den 20 juni 2025. Myndigheterna strävar efter att denna redovisning på ett tydligare sätt ska beskriva de omfattande statliga investeringar som krävs i infrastruktur.

Förmågetillväxten medför även förändrade krav på styrning av infrastrukturområdet. Fortifikationsverket förvaltar och utvecklar beståndet av infrastruktur för försvarsändamål utifrån totalförsvarets behov.⁷⁵ Utöver Försvarsmaktens behov omfattas till del även behov hos övriga försvarsmyndigheter, aktörer inom det civila försvaret, uppbyggnad av Nato-infrastruktur, samt infrastruktur i andra bi- och multilaterala avtal. En risk är att produktionsmöjligheterna begränsar möjligheterna att leverera på alla behov. Under överskådlig tid kommer det därför sannolikt att kontinuerligt uppstå behov av prioriteringar. Försvarsmakten har i det sammanhanget endast mandat att prioritera mellan myndighetens egna behov, inte mellan olika samhällsaktörers behov.

Försvarsmakten bedömer i likhet med Myndigheten för totalförvarsanalys (MTFA) att det finns skäl för att överse ändamålsenligheten i nuvarande finansierings- och förvaltningsmodell mot bakgrund av att den infördes i en tid av förvaltning och avveckling och inte utifrån dagens situation med en snabb utbyggnad av infrastruktur för det militära försvarets, det civila försvarets och Natos behov.⁷⁶ En översyn bör, utöver vad MTFA anför, även överse huruvida nuvarande modell är lämplig givet att den innebär att omfattande åtaganden snabbt kommer byggas upp, åtaganden som staten sedan kommer att förvalta under en betydligt längre tid än den period som riksdagens beslut om totalförvarspropositionen omfattar. Försvarsmakten förordar vidare, i enlighet med ovan resonemang om behov av prioriteringar, att översynen söker förtydliga ansvaret för prioriteringar mellan olika samhällsaktörers behov.

En översyn enligt ovan bör även överväga ändamålsenligheten i att Fortifikationsverkets förvaltningskostnader är helt avgiftsfinansierade via hyror. Detta innebär bland annat att föreliggande tillväxt till del belastar hyrorna för Försvarsmaktens befintliga bestånd då Fortifikationsverket måste utöka sin organisation på förhand för att kunna omhänderta Försvarsmaktens och andra aktörers utökade förmågebehov.

⁷⁵ Regleringsbrev för budgetåret 2025 avseende Fortifikationsverket, Fi2024/02559, 2024-12-19.

⁷⁶ Fortifikationsverkets investeringar i försvarsfastigheter – kostnadseffektivitet och prioriteringar, MTFA, dnr 2024-32, 2024-12-02.

Anpassning av avkastningskravet till förmågetillväxten

Försvarsmakten har till följd av investeringarna i infrastruktur planerat för att myndighetens hyror kommer öka från nästan 5 000 miljoner kronor 2025 till cirka 14 000 miljoner kronor 2035 vilket motsvarar nästan en tredubbling av myndighetens årliga hyra.⁷⁷ Eftersom en allt större andel av Försvarsmaktens fastigheter är belånade innebär det att amorteringar, räntor och avkastningskrav kommer utgöra en allt större andel av Försvarsmaktens hyror.

Försvarsmakten anser fortsatt att regeringens avkastningskrav för Fortifikationsverket bör anpassas utifrån investeringsbehovet. Myndigheten bedömer att kostnaderna för avkastningskravet mellan 2025 och 2035 uppgår till cirka 12 000 miljoner kronor, varav cirka 9 000 miljoner kronor härrör från nyinvesteringar som myndigheten gör från och med 2025.⁷⁸ I perioden 2010 till 2020 summerade avkastningskravet till cirka 1 250 miljoner kronor.⁷⁹ Försvarsmakten anser att nivån på avkastningskravet bör anpassas till de förutsättningar som gäller vid föreliggande kraftiga tillväxt istället för de stabila förhållanden kravet från början konstruerades för.⁸⁰ Försvarsmakten föreslår därför att avkastningskravet framgent beräknas utifrån en lägre andel av genomsnittliga lån än idag, mer specifikt att andelen halveras från dagens 30 procent till 15 procent.

Försvarsmakten anser vidare att det inte är rimligt att befintliga fastigheter ska finansiera ett krav på avkastning för fastigheter under byggnation. Kostnaderna för detta uppgår framgent till ca 150-200 miljoner kronor årligen till följd av planerad förmågeökning. Ett alternativ som har diskuterats är att Fortifikationsverket under färdigställandet av ett objekt upptar lån för att finansiera avkastningskravet, och att kapitalkostnaden för lånet därefter läggs på fastighetens hyra från och med tillträdet. Lösningen medför dock administrativt merarbete för Fortifikationsverket. För att undvika sådana administrativa pålagor föreslår Försvarsmakten istället att avkastningskravet helt tas bort för ej färdigställda objekt.

⁷⁷ Angett i prisläge 2025 och baserat på att räntan på lån uppgår till i snitt 2% och att avkastningskravet i snitt uppgår till 5%.

⁷⁸ Utifrån ett antagande om ett avkastningskrav på 5%, vilket motsvarar genomsnittet under 2000-talet enligt nuvarande beräkningsmodell för kravet. Beräknat i fast pris, prisläge 25.

⁷⁹ Avser faktiska utbetalningar i prisläge 25. En tillämpning av dagens modell på perioden skulle ha resulterat i ett avkastningskrav på 1 800 miljoner kronor (prisläge 25) i perioden.

⁸⁰ Se Överlåtelse av försvarsfastigheter fastställande av avkastningskrav – underlag till Försvarsfastighetsutredningen, ESV 2013:33

Övrigt

Försvarsmakten och Fortifikationsverket vidhåller utöver ovanstående tidigare lämnade förslag avseende infrastruktur enligt följande att:

- Fortifikationsverkets ansvar för fortifikatorisk utveckling för totalförsvarets behov anslagsfinansieras istället för att som nu vara avgiftsfinansierad.⁸¹
- styrningen av investeringar i materiel och infrastruktur för totalförsvarsändamål likriktas i syfte att bidra till en mer synkroniserad försörjningsprocess för Försvarsmaktens behov. Bland annat är det lämpligt att regeringen samlat fattar beslut om investeringar i materiel och infrastruktur som är beroende av varandra.⁸²
- de fastigheter som Försvarsmakten och andra försvarsmyndigheter avser bruka långsiktigt bör ägas av Fortifikationsverket. Ett sådant ställningstagande innebär bland annat att statliga fastigheter, som i första hand nyttjas för försvarsändamål, bör överföras från andra statliga myndigheter till Fortifikationsverket. Detta av såväl skydd- och rådighetskäl som för att säkerställa ett långsiktigt nyttjande och stabila planeringsförutsättningar.⁸³
- möjligheten för Fortifikationsverket att göra avsteg avseende affärsmässighet och tillåten marginal i samband med förvärv utökas. Fortifikationsverkets mandat avseende försäljning av fastigheter samt byte av fastigheter bör utökas till motsvarande nivå som vid förvärv för att säkerställa möjligheten till markbytesaffärer på ett effektivt och rationellt sätt.⁸⁴

6.4. Medfinansiering

Sverige verkar inom ramen för ett kollektivt försvar där Sverige bygger försvarsförmåga tillsammans med andra länder. Uppbyggnaden av kollektiv försvarsförmåga består av olika komponenter, exempelvis medfinansiering av infrastruktur, trupp närvaro hos allierade eller en ökad grad av övningsverksamhet tillsammans med allierade. Försvarsmakten framhåller fortsatt vikten av att

⁸¹ Försvarsmaktens reviderade underlag inför kommande försvarsbeslut, 2023-11-06, FM2023-23092:14, Bilaga 2, s. 54.

⁸² Försvarsmaktens budgetunderlag för 2024, 2023-02-28, FM2021-19703, Bilaga 2, s. 50.

⁸³ Försvarsmaktens reviderade underlag inför kommande försvarsbeslut, 2023-11-06, FM2023-23092:14, Bilaga 2, s. 54.

⁸⁴ Ibid.

styrningen anpassas till uppgiften att agera inom ramen för ett kollektivt försvar som förutsätter en större mängd finansiella transaktioner mellan allierade.⁸⁵

Under 2024 uppgick Sveriges bidrag till cirka 700 miljoner kr bara i avgifter kopplat till Nato. Därutöver bidrar Sverige inom ramen för bilaterala avtal, exempelvis med Finland och försvarssamarbetsavtalet med USA (DCA). Stödet kommer att öka framgent, bland annat till följd av en ökad Natobudget.⁸⁶ Även de bidrag Sverige erhåller förväntas öka i takt med att Sverige söker finansiering för fler projekt inom ramen för NSIP. Regeringen bör anpassa dagens styrning för att stödja Sveriges möjligheter att verka som bidragsgivare såväl som bidragsmottagare.

Det är av vikt att regeringen i närtid tar ställning till hur medfinansiering av kollektiv försvarsförmåga genom exempelvis NSIP redovisas inom ramen för försvarsutgifter. Försvarsmakten föreslår, likt tidigare, att övriga länders medfinansiering av investeringar i Sverige inte inkluderas som del av ramen för försvarsutgifter under försvarsbeslutsperioden. Att inkludera medfinansiering innebär att Försvarsmakten får stå för hela kostnaden på egen hand samt att annan verksamhet behöver nedprioriteras.

I övrigt bör regeringen anpassa styrningen genom att:

- den finansiella styrningen ska vara så enkel som möjligt bland annat genom att spegla det ansvar respektive myndighet har
- administrativa omkostnader för att hantera medfinansiering, exempelvis via NSIP, ska minimeras
- tydliggöra finansiella styrningar för hur exempelvis erhållna bidrag bör redovisas på statsbudgeten.

Utöver ovan bör regeringen överväga en översyn av vilka möjligheter det finns till att bilateralt, och inte bara genom Nato, delfinansiera uppbyggnad av försvarsförmåga tillsammans med andra länder.

Försvarsmakten ser även behov av anpassning av mer specifika styrningar kopplat till köp av varor och tjänster. Försvarsmakten tillhandahåller idag, enligt gällande avtal, drivmedel skattefritt till gästande styrkor inom ramen för exempelvis Världlandsstöd. Den kostnad detta innebär för Försvarsmakten i form av förlorad intäkt för tidigare erlagd punktskatt har ansetts vara motiverad utifrån praktisk hänsyn, samt med hänvisning till att relativt få övningar har skett i

⁸⁵ Försvarsmaktens nya budgetunderlag för 2025. FM2023-24770:26, Bilaga 1, 2024-06-05.

⁸⁶ The 2025-2029 Common Funding Resource Plan.

https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_228133.htm

Sverige.⁸⁷ I och med Natomedlemskapet har antalet övningar ökat avsevärt, och nu gällande ordning avseende tillhandahållande av drivmedel bör därför överses.

Myndigheten ser vidare att det finns utrymme för förenklingar av regelverk kopplat till fakturering av moms. Idag tillämpas olika regler beroende på ifall en nations styrkor är i Sverige och övar via Nato, försvarssamarbetsavtalet med USA (DCA) eller annat avtal. Omvänt finns olika tillämpningar av regelverken för skattebefrielse i andra länder där Sverige deltar i övningar. Försvarsmakten anser att det regelverk som gäller inom ramen för försvarssamarbetsavtalet med USA (DCA), dvs att Försvarsmakten kan fakturera gästande styrkor utan att inkludera moms, bör gälla generellt. Ett sådant förfarande skulle underlätta för såväl Försvarsmakten som Skatteverket. Regeringen bör vidare verka för en bättre samordning av momshanteringen mellan allierade.

6.5. Former för statligt åtagande

Totalförsvaret är en angelägenhet för hela samhället och dess samlade förmåga är grunden för det nationella försvaret liksom för Sveriges bidrag till det kollektiva försvaret av Nato. Förstärkningar av Sveriges samlade försvarsförmåga förutsätter ansträngningar inom både offentlig, privat och ideell sektor samt förutsätter även att enskilda medborgares tar ansvar för viss egenberedskap.

Inledningsvis kan konstateras att regeringen, i totalförvarspropositionen för 2025–2030, beskrivit ekonomiska satsningar för att stärka det civila försvaret samt att förmågan att bidra till det militära försvarets förmåga är en prioriterad uppgift.⁸⁸ Försvarsmakten vill betona att finansiering av verksamhet och investeringar som genomförs hos aktörer inom det civila försvaret bör ske genom berörda utgiftsområden. Detta gäller även när förmågehöjande åtgärder är ekonomiskt omfattande och i huvudsak genomförs för förmågan att stödja till det militära försvaret. Ett tydligt exempel är investeringar i transportinfrastruktur för att bidra till militär rörlighet.

I relationen till icke statliga aktörer verkar Försvarsmakten och övriga försvarsmyndigheter inom de generella styrprinciper som i stor utsträckning gällt alltsedan 1990-talet.⁸⁹ I likhet med alla andra myndigheter har Försvarsmakten därmed i fredstid främst mandat att agera som kund gentemot externa aktörer t ex vad avser möjligheten att finansiera eller på andra sätt främja verksamhet som syftar till att bidra till höjd militär förmåga.

Försvarsmakten fokuserar på att så snabbt som möjligt öka den militära förmågan i enlighet med fattat försvarsbeslut och inom ramen för gällande styrprinciper. Samtidigt kan myndigheten konstatera att regering och riksdag har möjligheten

⁸⁷ Samförståndsavtal med Nato om värdlandsstöd, Ds 2015:39, s. 86.

⁸⁸ Totalförsvaret 2025–2030, prop. 2024/25:34, 2024-10-14.

⁸⁹ T ex uppdelning av ägande och brukade av fastigheter i staten, delegerat arbetsgivaransvar och förändrad struktur för statens budget.

att utifrån en betydligt bredare ansats överväga hur det statliga åtagandet ska utformas för att bygga militär förmåga. För att maximera effekten av politiska beslut kring förmågeförstärkningar bör frågor kring styrprinciper m.m. kontinuerligt analyseras.

Det kan konstateras att utbudet på marknaden för försvarsmateriel inte har anpassat sig mot ökad efterfrågan. Ytterligare utbyggnad av produktionskapaciteten i kombination med utökad lagerhållning skulle ge direkt påverkan på framförallt uthållighet. Det är därför av vikt att åtgärder sker för att främja utbudet och skapa viss nivå av överkapacitet relativt de frestdida behoven. Initiativ har tagits på EU-nivå⁹⁰ och inom ramen för det nordiska samarbetet för att bidra till stärkt produktionskapacitet inom artilleriområdet. Försvarsmakten och Försvarets materielverk agerar i första hand som kund samt inom de ramar som det ekonomiadministrativa regelverket anger. Riksdag och regering har däremot betydligt fler möjligheter att nyttja för att stimulera utbud t ex som finansiär, kreditgivare, garant, ägare m.m. Försvarets materielverks budgetunderlag för 2026 beskriver ett antal alternativ för hur Sverige, på nationell nivå, kan bidra till ökad produktionskapacitet. Försvarets materielverk förbereder, i samverkan med Försvarsmakten, en hemställan med åtgärder för att öka försörjningstryggheten i ammunitionsindustrin.

6.6. Definition av Försvarsmaktens investeringar

Myndigheters investeringar indelas i antingen samhälls- eller verksamhetsinvesteringar.⁹¹ Indelningen styr hur en investering ska finansieras, där huvudinriktningen är att verksamhetsinvesteringar ska vara lånefinansierade medan samhällsinvesteringar ska belasta anslagen vid anskaffning.⁹² Försvarsmakten klassificerar idag huvuddelen av investeringarna i anläggningstillgångar som samhällsinvesteringar. Myndighetens kvarvarande investeringar som myndigheten definierat som verksamhetsinvesteringar har under perioden 2020-2024 i snitt uppgått till cirka 500 miljoner kronor per år.

Försvarsmakten klassificerar investeringar utifrån syftet med anskaffningen. Enligt Ekonomistyrningsverkets allmänna råd till 2 kap. 6 § i Kapitalförsörjningsordningen betraktas investeringar i krigsmateriel som samhällsinvesteringar.⁹³ Förordningen med tillhörande allmänna råd och föreskrifter definierar dock inte krigsmateriel närmare.⁹⁴ Givet rådande omvärldsläge anser myndigheten att oavsett vilka investeringar Försvarsmakten gör i tillgångar, så är investeringarna avsedda att fungera och genomföra

⁹⁰ Förordning om stöd för ammunitionsproduktion (Act in support of ammunition production, ASAP), COM(2023)237.

⁹¹ Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, 9 kap. §4.

⁹² Kapitalförsörjningsförordningen (2011:210), 2 kap. §1; resp. §6

⁹³ ESV:s föreskrifter till förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, 9 kap. §4.

⁹⁴ I ESV:s föreskrifter till 5 kap 1§ i förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag framgår att beredskapstillgångar är tillgångar som har anskaffats för att klara landets försörjning i ett krisläge eller för att genomföra uppgifter i krig.

uppgifter i krig. Försvarmakten menar därför att alla investeringar myndigheten nu gör i anläggningstillgångar därmed är investeringar i krigsmateriel. Till följd därav avser myndigheten övergå till att definiera samtliga investeringar i anläggningstillgångar som samhällsinvesteringar.

Försvarmakten avser genomföra investeringar i enlighet med förändrad definition från och med verksamhetsåret 2026. En förändrad definition enligt ovan innebär att investeringarna då går in i investeringsplanen, samt att investeringarna kommer att belasta materielanslagen och inte som idag anslagspost 1:1.1 *Förbandsverksamhet och beredskap*. Förändrad anslagsbelastning beskrivs i avsnitt 5.3.4 och utgör grund för Försvarmaktens hemställan om anslagsfördelning.

Vid en övergång har Försvarmakten behov av tillfälliga undantag från regelverkets krav på när anslagsbelastning ska ske. Orsaken är att ett skifte från en finansieringsform till en annan behöver balanseras mot tillgängligt ekonomiskt utrymme. Alla nya investeringar från och med budgetåret 2026 ska dock anslagsfinansieras.

Myndigheten kan även konstatera att en övergång enligt ovan innebär en förenkling av Försvarmaktens hantering av investeringar i anläggningstillgångar. Detta ligger i linje med myndighetens och regeringens pågående arbete med att förbättra förutsättningarna för tillväxt.

Avslutningsvis har Försvarmakten konstaterat att det finns ett behov av att utreda behov av undantag för vissa investeringar inom den avgränsade verksamheten. I den utsträckning detta kräver beslut av regeringen återkommer myndigheten vid senare tillfälle.

6.7. Översyn av anslagsstruktur

Försvarsberedningen lämnade i sin rapport ett antal förslag rörande den finansiella styrningen av det militära försvaret. Beredningen ansåg bland annat att en relevant indelning av anslagsstrukturen till det militära försvaret borde övervägas i syfte att underlätta en effektiv styrning.⁹⁵ Med utgångspunkt i de senaste årens förändringar avseende Försvarmaktens utökade uppdrag, och den utökade ekonomin till det militära försvaret, delar Försvarmakten uppfattningen att det finns skäl att överse anslagsstrukturen.

Försvarmakten vidhåller att de utgångspunkter som redovisats under 2024 bör gälla vid en översyn anslagsstrukturen.⁹⁶

⁹⁵ Stärkt försvarsförmåga, Ds 2024:6, s.264-266.

⁹⁶ Försvarmaktens nya budgetunderlag för 2025. FM2023-24770:26, Bilaga 1, 2024-06-05.

Myndigheten avser lämna ett förslag på en ny anslagsstruktur under 2025. Om regeringen godtar Försvarsmaktens förslag på förändringar avser myndigheten lämna budgetunderlaget för 2027 i enlighet med förslaget på ny anslagsstruktur.

6.8. Grundorganisationen

Förmågetillväxt i kombination med höjda krav på säkerhet innebär att Försvarsmakten genomför en successiv omlokalisering av delar av verksamheten i Stockholmsområdet. Inom ramen för detta arbete har Fortifikationsverket bl.a. förvärvat fastigheten Nytomta i Solna för Försvarsmaktens behov.⁹⁷

Utöver de lokaler som Försvarsmakten har nyttjanderätt över i Stockholmsområdet, så förhyr myndigheten ett flertal externa lokaler till marknadshyra från olika fastighetsägare. Försvarsmaktens logistik (FMLOG) är i nuläget lokaliserad i en fastighet som ägs av annan aktör än Fortifikationsverket. Förfarandet är både kostsamt och ger en begränsad nyttjanderätt över lokalerna samt bidrar till svårigheter att genomföra erforderliga verksamhetsanpassningar. Förvärvet av Nytomta och flytt av FMLOG omhändertar delar av denna problematik.

I bilaga 1 till förordningen (2024:1333) styr regeringen Försvarsmaktens organisationsenheter vad avser benämning och lokalisering. Myndigheten hemställde i juni 2024 om att regeringen skulle ändra lokaliseringen för organisationsenheten Försvarsmaktens HR-centrum (FM HRC) från Stockholm till Solna från och med årsskiftet 2025/2026.⁹⁸ Regeringen har den 19 december 2024 beslutat att lokaliseringen av FM HRC ska vara Stockholms län.

Försvarsmaktens inriktning är att delar av FMLOG senast 2027 ska omlokaliseras till den aktuella fastigheten i Solna. Myndigheten föreslår därför att regeringen, i enlighet med regeringens styrning av FM HRC, beslutar om att ändra lokaliseringen för FMLOG från Stockholm till Stockholms län.

Arbete pågår även med att skapa en långsiktig, hållbar och rationell gruppering av Försvarsmaktens högkvarter med dess ingående delar. Det kan konstateras att befintliga lokaler måste renoveras samtidigt som de inte möter Försvarsmaktens framtida behov utifrån bl.a. Sveriges medlemskap i Nato och nationell förmågeuppbyggnad. Försvarsmakten hemställer med anledning av detta om att regeringen ändrar lokaliseringen till Stockholms län även för Högkvarteret. Detta för att skapa handlingsfrihet för myndighetens arbete med översyn av framtida gruppering.

⁹⁷ I enlighet med regeringens förslag i höständringsbudgeten för 2022, prop. 2022/23:2, 2022/23:FiU11, rskr. 2022/23:52.

⁹⁸ Försvarsmaktens nya budgetunderlag för 2025, FM2023-24770:26, 2024-06-05.

7. Risker och osäkerheter

Försvarsmaktens risker är händelser som reducerar myndighetens möjlighet till måluppfyllnad av inriktningsbeslut. Den planerade förmågetillväxttakten är beroende av en mängd faktorer vilka är behäftade med risker. Försvarsmakten fattar kontinuerligt medvetna beslut avseende risktagande. Riskhantering syftar till att säkerställa måluppfyllnaden av myndighetens styrningar och uppdrag över tid. De risker som redovisas nedan är de som Försvarsmakten identifierar som strategiska risker som riskerar att påverka måluppfyllnaden.

7.1. Risker avseende försörjning

För effektiv uppbyggnad av krigsorganisationen är det centralt med en koordinerad tillväxt mellan de resursslag som krävs för att bygga militär förmåga. Nedan redovisas strategiska risker för personal-, materiel- och infrastrukturförsörjning som kan påverka måluppfyllnaden. Oväntade händelseutvecklingar för de olika försörjningsdelarna enligt Natos koncept *Sustainment*⁹⁹ kan leda till kaskadeffekter och utgöra ytterligare risker. Därutöver föreligger risker avseende erforderlig tillgång till, ackreditering av, och integrering mellan, nationella ledningsstödsystem och Natos motsvarande system.

7.1.1. Personalförsörjning

Den planerade förmågetillväxten bygger på att personal i samtliga anställningskategorier kan rekryteras, utvecklas och behållas i enlighet med försvarsgrenars och stridskrafterns samt myndighetens övergripande planering.

Personalförsörjningen är förknippad med risk för förseningar i förbandsproduktionen till följd av konkurrens om kvalificerad arbetskraft. Bristen på nyckelkompetenser i Försvarsmakten riskerar därmed att påverka förmågetillväxten. Vidare påverkas kompetensförsörjningen av långa ledtider för utbildning och säkerhetsprovning mot befattning.

Med avseende på beroendeförhållandet till civila aktörer, vilket är särskilt tydligt inom logistikområdet, råder vissa oklarheter angående tillgång på personal och deras förmåga att verka i alla konfliktnivåer vilket utgör en risk.

7.1.2. Materieförsörjning

Materieförsörjning omfattas av osäkerheter kopplade till geopolitiska osäkerheter och den globala försvarsmaterielmarknaden som kan resultera i prisökningar och påverkan på industrins leveransförmåga, samt risk för diskrepans mellan prisutveckling och priskompensation. Kostnadsökningar inom framför allt de stora materielsystemen med stor ekonomi kan medföra reduceringar eller materiella förseningar i planen.

⁹⁹ Allied joint doctrine for sustainment of operations, AJP-4.

7.1.3. *Infrastrukturförsörjning*

Tillgången till mark, lokaler och anläggningar är avgörande för förbandsproduktionen där störningar utgör en risk. Vidare kan ökad prisutveckling och långa ledtider utgöra risker inom området. Behovet av anskaffning och åtgärder för vidmakthållande av infrastruktur är omfattande i, för myndigheten, kritisk infrastruktur. Det eftersatta underhållet av det befintliga beståndet utgör en risk för den operativa verksamheten vilket medför ökad risk för plötsliga resursbortfall. Därutöver föreligger risk att målkonflikter uppstår mellan samhällets fysiska planering och Försvarsmaktens behov av verksamhet. Utöver det utgör miljötillstånden alltså en begränsande faktor för operationer och förbandsproduktion, där tiden det tar för att erhålla nytt miljötillstånd kan utgöra en risk.

7.1.4. *PFAS*

En felaktig hantering av PFAS förorenad mark kan utgöra en fara för medborgares hälsa. Åtgärder för spridningsbegränsning, rening och sanering av PFAS föroreningar utgör risker för påverkan på Försvarsmaktens ekonomi, förmågetillväxt och förtroende. Behov av utveckling av infrastrukturen vid aktiva militära flygplatser förutsätter exempelvis saneringsåtgärder av PFAS där kostnader och bristen på deponier av PFAS-förorenad jord medför en risk att infrastrukturella åtgärder inom Försvarsmaktens aktiva flygbaser senareläggs.

Hanteringen av PFAS innebär även en osäkerhet relaterat till produktionsförutsättningar och Försvarsmaktens operativa förmåga eftersom PFAS finns i många olika slags produkter.

7.1.5. *Övrigt*

Flera myndigheter bedriver specialiserad verksamhet, bl.a. rymdverksamhet, som tangerar Försvarsmaktens verksamhetsområden. Det innebär både risk för suboptimering av statens personal och resurser men även för ökad konkurrens om lämplig personal.

7.2. **Finansiella risker**

Försvarsmakten omfattas inom flera områden av direkta och indirekta finansiella risker avseende ränta, valutakurser och energipriser.

Pris- och löneomräkning av Försvarsmaktens anslag baseras på utfallsstatistik och avspeglar därför pris- och löneomräkning med två års eftersläpning. Försvarsmaktens bedömning är att pris- och löneomräkning av myndighetens anslag kommer att uppgå till en till två procent för förvaltningsanslagen och runt noll procent för investeringsanslagen. För investeringsanslagen reserveras ekonomiska medel utifrån en systematisk historisk skillnad mellan omräkning av investeringsanslagen och prisutveckling på ungefär en procentenhet. Utöver detta tillkommer riskavsättningar för strategiska materielprojekt.

Valutaosäkerheter utgör en risk främst där import av försvarsmateriel påverkas av växelkursen för den svenska kronan. Risken är huvudsakligen indirekt då större delen av Försvarsmaktens exponering mot utländsk valuta ligger i de kontrakt med avtalade betalningar i annan valuta än svenska kronor som hanteras av Försvarets materielverk inom ramen för anslagspost 1:3.1 *Leverantörsutgifter för leveranser*. Även Nato-avgift och inbetalningar till, till exempel NSIP, är dock föremål för valutarisker om än i mindre skala jämfört med mer omfattande materielprojekt.

Utifrån aktuella makroekonomiska bedömningar kring bland annat konjunktur och valuta bedöms gjorda riskavsättningar vara tillräckliga för att kunna hantera prispförändringar mot 2026.¹⁰⁰

¹⁰⁰ Se även Försvarets materielverks budgetunderlag för 2026.